

**UCHWAŁA NR XXIII/315/2021
RADY GMINY SZEMUD**

z dnia 31 marca 2021 r.

w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030

Na podstawie art.18 ust.2. pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2020r., poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 16 b ust. 1 i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020, poz. 1876 z późn. zm.)

**Rada Gminy Szemud
uchwala co następuje**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030, stanowiącą załącznik będący integralną częścią niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szemud.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Przewodnicząca Rady Gminy

Aleksandra Perz

Załącznik do
Uchwały nr XXIII/315/2021
Rady Gminy Szemud
z dnia 31 marca 2021 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SZEMUD
NA LATA 2021-2030**

Szemud, marzec 2021r.

Wprowadzenie.....	3
I. Uwarunkowania tworzenia strategii.....	5
1.1. Podstawy prawne.....	5
1.2. Podstawy strategiczne i programowe.....	6
1.3. Wnioski z ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Szemud na lata 2014-2020.....	12
1.4. Przebieg prac nad dokumentem.....	15
II. Diagnoza społeczno-demograficzna gminy Szemud.....	17
2.1. Struktura terytorialna.....	17
2.2. Demografia.....	18
2.3. Baza ekonomiczna.....	19
2.3.1. Gospodarka.....	19
2.3.2. Rolnictwo.....	21
2.3.3. Rynek pracy.....	22
2.3.4. Ekonomia społeczna	24
2.4. Infrastruktura społeczna oraz aktywność obywatelska	25
2.4.1. Edukacja i wychowanie.....	25
2.4.2. Bezpieczeństwo publiczne.....	31
2.4.3. Ochrona zdrowia.....	33
2.4.5. Osoby starsze.....	34
2.4.6. Kultura.....	34
2.4.7. Sport i rekreacja	37
2.4.8. Organizacje pozarządowe.....	38
2.5. Pomoc społeczna.....	39
2.5.1. Klienci pomocy społecznej.....	39
2.5.2. Powody przyznania pomocy.....	41
2.5.3. Usługi środowiskowe.....	42
2.5.4. Wsparcie rodziny.....	43
2.5.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	44
2.5.6. Profilaktyka uzależnień.....	46
2.5.7. Budżet pomocy społecznej.....	47
2.6. Wnioski płynące z diagnozy.....	49
III. Analiza SWOT.....	55
3.1. Mocne strony.....	55
3.2. Słabe strony.....	56
3.3. Szanse.....	57
3.4. Zagrożenia.....	57
IV. Założenia strategiczne.....	59
4.1. Wizja i misja rozwiązywania problemów społecznych.....	59
4.2. Określenie obszarów strategicznych.....	59
V. Wytyczenie celów strategicznych, operacyjnych oraz określenie zadań i wskaźników	63
VI. Źródła finansowania.....	72
VII. Wdrażanie strategii i monitoring	73
Literatura, materiały źródłowe.....	74
Spis tabel.....	74
Spis wykresów i map.....	75

Wprowadzenie

Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, a jej głównym zadaniem jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. W warunkach obecnej gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewności, co do kierunków, istotnego znaczenia nabiera zdolność wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) w zakresie polityki społecznej, dokumentem określającym plany oraz kierunki działań jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

W Gminie Szemud w ostatnich latach obserwujemy intensywny rozwój w zakresie inwestycji, gospodarki wodno-kanalizacyjnej i komunikacyjnej. Oprócz projektów kanalizacyjnych wybudowano i zmodernizowano dziesiątki małych i dużych obiektów: szkół, hal, boisk sportowych, placów zabaw, chodników, utwardzono ponad 50 km dróg. Perspektywa najbliższej przyszłości również zakłada wiele zmian. Między innymi powstawanie centrów handlowych i gospodarczych wokół węzłów komunikacyjnych trasy S6, dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej oraz uporządkowanie układów drogowych w różnych miejscowościach. Natomiast budowa nowych obiektów tzw. Centrum Samorządowego w Szemudzie oraz Centrum Rehabilitacji w Kielnie otwiera nowe możliwości dla rozwoju usług społecznych dla mieszkańców gminy Szemud.

Jednakże rozwój gospodarczy gminy musi być ściśle powiązany z poprawą, jakości życia mieszkańców. Przyjazne warunki oznaczają dobry dostęp do opieki zdrowotnej, edukacji, pomocy społecznej, instytucji kultury, sportu i rekreacji oraz zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego i publicznego. Nadal istnieją sfery życia społecznego, które wymagają działań pomocowych ze strony odpowiednich instytucji. Jest to przede wszystkim pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, profilaktyka uzależnień czy też odpowiednia polityka senioralna.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030 realizuje powyższe założenia wykorzystując dostępne zasoby i możliwości. Jej zakres jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym. Umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia pozwala na realizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych. Dokument składa się z siedmiu rozdziałów. W rozdziale pierwszym

przedstawiono uwarunkowania tworzenia strategii, jej podstawy prawne, odniesienie do innych dokumentów strategicznych, a także wnioski z ewaluacji poprzedniej strategii i przebieg prac nad dokumentem. Rozdział drugi zawiera diagnozę społeczno-demograficzną gminy Szemud, a także prezentuje główne wnioski z niej wynikające. W trzecim rozdziale dokonano analizy SWOT, w której przeanalizowano mocne i słabe strony gminy, a także szanse i zagrożenia. Rozdział czwarty wyznacza wizję i misję strategii oraz wyłonione w wyniku diagnozy społecznej obszary strategiczne, wymagające interwencji. W rozdziale piątym wytyczono cele strategiczne i cele operacyjne oraz zadania w nie wpisane, a także wskaźniki niezbędne do monitoringu strategii. Rozdziały szósty i siódmy dotyczą źródeł finansowania zadań strategii, a także sposób jej wdrożenia i monitorowania.

Celem głównym strategii jest opracowanie konkretnych działań nakierowanych na rozwiązanie wyłonionych w drodze diagnozy problemów. W szczególności będą one dotyczyć spraw pomocowych, ale nie tylko. Ważnym aspektem będzie podjęcie aktywności i inicjatywy przez inne instytucje, organizacje i grupy społeczne, tak, aby w jak najlepszy sposób osiągnąć założone cele, pobudzając jednocześnie inicjatywy mieszkańców do samopomocy.

I. Uwarunkowania tworzenia strategii

1.1. Podstawy prawne

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1, pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020, poz. 1876 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Strategia winna zawierać diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian oraz określa cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe, a także wskaźniki realizacji działań.¹

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ inne akty prawne, a należą do nich:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2020, poz. 713 z późn.zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości (t. j. Dz.U. z 2019, poz. 2277 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz.U. z 2020, poz. 2050);
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020, poz. 685);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz.U. z 2020. poz. 218 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz.U. z 2020, poz. 821 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz.U. z 2020, poz. 111);
- Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz.U. z 2020, poz. 808 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t. j. Dz.U. z 2019, poz. 2407);
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz. U. z 2020, poz. 1329);

---

¹ I. Sierpowska, Pomoc społeczna, Komentarz, Warszawa 2020, s. 140.

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz.U. z 2020, poz. 1409 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz.U. z 2020, poz. 176);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz.U. z 2020, poz. 426 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 11 września 2015r. o zdrowiu publicznym (t. j. Dz.U. z 2021, poz. 183);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2020, poz. 1398 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz.U. z 2019, poz. 2133 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t. j. Dz.U. z 2019, poz. 688 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury czy też ochrony zdrowia.

1.2. Podstawy strategiczne i programowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030 jest dokumentem zgodnym z aktami prawnymi, a także innymi dokumentami, które wyznaczają kierunki programowe w zakresie polityki społecznej na szczeblu ogólnokrajowym, wojewódzkim i powiatowym. W dalszej części tego rozdziału przedstawiono założenia i cele powyższych polityk wyższego szczebla, w szczególności zapisów istotnych dla niniejszej strategii. Wymieniono też kluczowe programy, które zostały opracowane na poziomie gminy Szemud.

Poziom ogólnokrajowy:

Tabela nr 1. Wykaz programów ogólnokrajowych z określeniem głównych obszarów problemowych i celów strategicznych istotnych dla strategii

Dokument	Obszary problemowe/cele istotne dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030
„Program 500 plus”	Wsparcie rodziny, świadczenia społeczne
Program „Dobry start”	Wsparcie rodziny, świadczenia społeczne dla uczniów
Program „Maluch+”	Wsparcie rodziny w opiece nad dziećmi do lat 3, rozwój instytucji opieki nad dziećmi do lat 3

Program „Posiłek w szkole i w domu”	Pomoc w postaci posiłku lub świadczenia pieniężnego na zakup posiłku, żywności lub produktów żywnościowych dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych, a także poprawa standardu stołówek już istniejących lub doposażenie nowych
Program wieloletni „SENIOR+” na lata 2021-2025	Wsparcie tworzenia ośrodków dla osób starszych
Program Opieka 75+	Rozwój i poprawa dostępności do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób 75 lat i więcej
Program Asystent rodziny	Wsparcie gmin i powiatów w dofinansowaniu kosztów wynagrodzenia asystentów i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej
Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”	Wsparcie w codziennych czynnościach dla osób niepełnosprawnych
Program „Opieka wytchnieniowa”	Wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością lub osobami niepełnosprawnymi
Program Pomoc Żywnościowa	Wsparcie w postaci żywności dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym
Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 (projekt uchwały RM)	Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów źródłowych

Poziom województwa:

Tabela nr 2. Wykaz programów województwa pomorskiego z określeniem głównych obszarów problemowych i celów strategicznych istotnych dla strategii

Dokument	Wybrane obszary problemowe/cele istotne dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030
Strategia rozwoju Województwa Pomorskiego 2030	Cel Strategiczny 1. Trwałe bezpieczeństwo Cel operacyjny 1.3. Bezpieczeństwo zdrowotne (zakładające wzrost współodpowiedzialności za zdrowie i środowisko oraz poprawa stanu zdrowia mieszkańców).

Źródło: Opracowanie własne

W czasie opracowywania niniejszej strategii nie została jeszcze opracowana strategia polityki społecznej dla województwa pomorskiego, zatem nie są znane główne cele rozwiązywania problemów społecznych z poziomu województwa.

Tabela nr 3. Wykaz dokumentów powiatu wejherowskiego z określeniem głównych obszarów problemowych i celów strategicznych istotnych dla strategii

Dokument	Wybrane obszary problemowe/cele istotne dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030	<p>Wizja Rozwoju Polityki Społecznej w Powiecie</p> <p>Powiat wejherowski otwarty na potrzeby społeczne w zakresie dostępności do pracy, edukacji, zasobów infrastrukturalnych. Wspierający osoby i rodziny w dążeniu do samodzielności i niezależności, umożliwiający poczucie bezpieczeństwa i jedności międzypokoleniowej. Wyznaczający kierunki rozwoju w duchu spójności w poczuciu tożsamości kulturowej i społecznej integracji.</p> <p>Priorytety strategiczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpieczeństwo socjalne mieszkańców powiatu. 2. Wsparcie rodzin biologicznych w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. 3. Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom z terenu powiatu wejherowskiego. 4. Wsparcie rodzin zastępczych i usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. 5. Utrzymanie aktywności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej i zawodowej mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 6. Wspieranie aktywności osób bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz młodzieży na rynku pracy. 7. Prowadzenie lokalnych inicjatyw na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:<ol style="list-style-type: none"> a) wspieranie opiekunów osób niepełnosprawnych, b) wzmacnianie wizerunku i przeciwdziałanie dyskryminacji seniorów, c) podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy. 8. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy. 9. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne i psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc.

	<p>10. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.</p> <p>11. Rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia osób i rodzin wymagających wsparcia w ośrodku wsparcia.</p> <p>12. Rozwój infrastruktury samorządowych domów pomocy społecznej.</p> <p>13. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadre wszystkich jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.</p>
<p>Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025</p>	<p>Cele dla czterech priorytetów:</p> <p>Priorytet I: Podnoszenie wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy.</p> <p>Priorytet II: Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie profilaktyki i zwalczania przemocy.</p> <p>Priorytet III: Zwiększenie skuteczności działań w zakresie udzielania wsparcia osobom doświadczającym przemocy.</p> <p>Priorytet IV: Zwiększenie skuteczności działań wobec sprawców przemocy.</p> <p>Priorytet V: Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie.</p>
<p>Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023</p>	<p>Cele i zadania programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie rodzin biologicznych w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych wobec dzieci. 2. Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom z terenu powiatu wejherowskiego ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej. 3. Wsparcie rodzin zastępczych i usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. 4. Podnoszenie kompetencji kadry pracującej na rzecz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.
<p>Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2018-2021</p>	<p>Cele i zadania programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. 2. Wsparcie opiekunów osób niepełnosprawnych. 3. Wspieranie inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów źródłowych

Poziom gminy:

Tabela nr 4. Wykaz dokumentów gminy Szemud z określeniem głównych obszarów problemowych i celów strategicznych istotnych dla strategii

Dokument	Wybrane obszary problemowe/cele istotne dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Szemud do 2025 roku	<p>Wizja gminy</p> <p>Kaszubska gmina Szemud to gmina pielęgnująca tradycje przodków i tożsamość kulturową, ekologiczna, dobrze skomunikowana wewnętrznie oraz z dużymi ośrodkami miejskimi, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną i społeczną, dysponująca atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi do rozwoju przedsiębiorczości i budownictwa rodzinnego. Atuty przyrodnicze, geograficzne i kulturowe oraz bogata oferta turystyczna zaspokoi potrzeby najbardziej wymagających turystów.</p> <p>Wykształceni, zintegrowani mieszkańcy wyróżniają się aktywnością i kreatywnością w realizacji oddolnych inicjatyw wspieranych przez gospodarny samorząd lokalny.</p> <p>Priorytety strategiczne istotne dla niniejszej strategii:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa stanu infrastruktury:<ul style="list-style-type: none"> Cel 1.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej stanowiącej zadania własne gminy. Cel 1.2. Aktywność samorządu w staraniach o realizację zadań inwestycyjnych z zakresu infrastruktury technicznej, nienależących do kompetencji gminy. Cel 1.3. Poprawa stanu infrastruktury społecznej. 2. Poprawa jakości życia i aktywizacja mieszkańców:<ul style="list-style-type: none"> Cel 2.1. Poprawa jakości usług realizowanych przez gminę. Cel 2.2. Aktywizacja społeczna mieszkańców. Cel 2.3. Integracja mieszkańców i wzmocnienie współpracy zewnętrznej. 3. Przyspieszenie rozwoju gospodarczego:<ul style="list-style-type: none"> Cel 3.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców. Cel 3.2. Zwiększenie znaczenia turystyki w rozwoju gospodarczym gminy. Cel 3.3. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

	<p>Cel 3.4. Poprawa jakości promocji gminy, jej oferty gospodarczej i inwestycyjnej.</p>
<p>Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Szemud na lata 2019-2022</p>	<p>Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w gminie Szemud</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Szemud. 2. Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy. 3. Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą. 4. Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie. 5. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu. 6. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.
<p>Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Szemud na lata 2020-2022</p>	<p>Cel główny: Udzielanie kompleksowej pomocy oraz wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem w gminie Szemud</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Rozwijanie systemu pomocy rodzicom biologicznym w opiece nad dziećmi. 3. Prowadzenie działalności profilaktycznej oraz rozwój współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny.
<p>Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Szemud na rok 2021</p>	<p>Celem działań w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii to szeroko rozumiane zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkomanii w gminie i usuwania następstw nadużywania alkoholu oraz problemów wynikających z stosowania innych środków psychoaktywnych</p> <p>Cele szczegółowe:</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profilaktyczne oddziaływanie wobec dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób dorosłych. 2. Działania na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów alkoholowych i narkomanii. 3. Podnoszenie kompetencji członków GKPiRPA oraz osób prowadzących świetlice socjoterapeutyczne oraz przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie.
--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów źródłowych

Powyższe dokumenty strategiczne adresowane są do różnych grup społecznych, które spotykają się z różnorodnymi problemami. Do opracowania strategii przedstawiono priorytety, cele i kierunki działań ściśle powiązane z tematyką pomocową i społeczną.

1.3. Wnioski z ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Szemud na lata 2014-2020

Wnioski z ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Szemud na 2014-2020 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 5. Wnioski z ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Szemud na lata 2014-2020

Cele strategiczne	Podejmowane działania
<p>Cel nr 2.1. Zmniejszenie niekorzystnych skutków ubóstwa osób i rodzin – mieszkańców gminy Szemud</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przyznawanie i wypłacanie świadczenia wychowawczego w ramach Programu 500+ oraz świadczenia „Dobry Start”, które mają na celu wsparcie materialne rodzin bez względu na ich dochód. • Realizacja świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, których celem jest wsparcie finansowe rodzin o niskich dochodach. • Przyznawanie oraz wypłacanie stypendiów szkolnych mających charakter socjalny i służących wyrównaniu szans edukacyjnych uczniów pochodzących z rodzin z trudnościami finansowymi. • Przyznawanie i wypłacanie dodatków mieszkaniowych osobom oraz rodzinom, które ze względu na niski poziom dochodów nie są w stanie pokrywać kosztu czynszu i utrzymania mieszkania.

	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja rządowych Programów: „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu”, których założeniem jest zapewnienie dzieciom i młodzieży wychowujących się w rodzinach o niskich dochodach posiłków w szkole oraz osobom dorosłym. • Realizacja od 2015 roku Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa. Pomocą w formie paczek żywnościowych objętych zostało 500 osób. W kolejnych latach liczba osób wzrosła do około 800 osób. • Udzielanie pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych osobom i rodzinom borykającymi się z problemami finansowymi. W roku 2014 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wynosiła 585. W następnych latach liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wzrosła i w 2018 wynosiła 635 rodzin, natomiast w kolejnych latach liczba rodzin korzystających z pomocy spadła, tj. 2019 roku – 603 rodziny, 2020 roku – 532 rodziny. Łączna liczba osób korzystających z pomocy społecznej w okresie 2014 – 2020 systematycznie zmniejsza się. W 2014 roku 1 984 osoby objęte były wsparciem pomocy społecznej, natomiast do roku 2020 liczba osób zmniejszyła się do 1 587.
<p>Cel nr 2.2. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Szemud</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja usług opiekuńczych na rzecz osób starszych, samotnych i długotrwale chorych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci niepełnosprawnych. • Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi, których celem jest poprawienie jakości życia poprzez zapewnienie specjalistycznej pomocy. • W 2020 roku rozpoczęto realizację rządowego Programu Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej. Pomocą asystenta w 2020 roku objęto 4 osoby. Wsparcie asystenta ukierunkowane jest na poprawienie samodzielności i aktywności osób objętych usługami. • W 2020 roku rozpoczęto realizację rządowego Programu „Opieka wytchnieniowa”, w ramach, którego pomocą objęto 3 rodziny. Celem Programu jest odciążenie opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami niepełnosprawnymi poprzez zapewnienie czasowego zastępstwa.

	<ul style="list-style-type: none"> • Wypłacanie świadczeń z tytułu niepełnosprawności tj. zasiłki pielęgnacyjne, świadczenie pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekuna, zasiłki stałe. • Udzielanie pomocy finansowej osobom starszym, niepełnosprawnym, długotrwale chorym borykającym się z trudności materialnymi.
<p>Cel 2.3. Skuteczne wsparcie rodzin w podejmowanych przez te rodziny działaniach dla wyjścia z trudnej sytuacji życiowej i zapewnienie bezpieczeństwa członkom rodziny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym realizacja usług asystenta rodziny, do zadań, którego należy wzmacnianie rodziny, aby samodzielnie mogła pokonywać trudności. Wsparciem asystenta jednocześnie objętych jest 15 rodzin. • Praca socjalna realizowana przez pracowników socjalnych z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym na podstawie kontraktu socjalnego. • Konsultacje i poradnictwo psychologiczne świadczone w siedzibie GOPS dla rodzin z trudnościami. • Funkcjonowanie punktu z bezpłatnym poradnictwem prawnym realizowanym przez Powiat Wejherowski w siedzibie Urzędu Gminy Szemud i GOPS Szemud. • Działania realizowane przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj. profilaktyka dotycząca przemocy w rodzinie, powoływanie i praca grup roboczych, obsługa procedury „Niebieskie Karty”. • Działania realizowane przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie profilaktyki i przeciwdziałaniu uzależnieniom. • Współpraca w zakresie organizacji wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin z trudnościami oraz dla dzieci z rodzin rolniczych.
<p>Cel 2.4. Zintegrowanie ze społecznością lokalną osób i rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja przez gminne instytucje i organizacje wydarzeń kulturalnych integrujących społeczność lokalną tj. festyny rodzinne i sołectkie, dożynki, pikniki oraz włączanie przez ośrodek pomocy społecznej w uczestnictwo rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. • Rozpowszechnienie informacji, kampania promocyjna i prowadzenie naboru w 2020 roku na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny wspierającej, której zadaniem jest wsparcie rodzin z trudnościami w wychowaniu dzieci oraz funkcjonowaniu w społeczeństwie.

	<ul style="list-style-type: none"> • Świadczenie pracy socjalnej z wykorzystaniem metod włączania osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym w życie społeczne. Praca asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej polegająca na usamodzielnianiu osób niepełnosprawnych.
<p>Cel 2.5. Aktywizacja osób bezrobotnych do ich powrotu na rynek pracy z uwzględnieniem ekonomii społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja Projektu „Aktywność szansą na zmianę” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, którego celem była aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. Projekt realizowano we współpracy z podmiotem ekonomii społecznej, tj. spółdzielnią socjalną. W ramach Projektu uczestnicy brali udział w szkoleniach zawodowych oraz warsztatach umiejętności społecznych. W okresie 2014-2018 w Projekcie wzięło udział ponad 100 osób z terenu gminy Szemud. • Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Wejherowie w zakresie rozpowszechnienia aktualnych ofert pracy, tj. publikacja ofert pracy na tablicy ogłoszeń oraz udostępnienie multimedialnego kiosku z ofertami pracy w siedzibie GOPS. • Realizacja w latach 2017-2018 przez Stowarzyszenie „Lesôk” w partnerstwie z Powiatem Wejherowskim Projektu „System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Powiecie Wejherowskim I”. W ramach Projektu Stowarzyszenie realizowało szkolenia zawodowe, warsztaty psychologiczne dla bezrobotnych mieszkańców gminy Szemud. • Praca socjalna realizowana przez pracowników GOPS z bezrobotnymi i poszukującymi pracy podopiecznymi, w tym na podstawie kontraktu socjalnego. W okresie 2014 – 2020 zawarto 97 kontraktów socjalnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

1.4. Przebieg prac nad dokumentem

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030 powstała dzięki zaangażowaniu i aktywności przedstawicieli samorządu i instytucji działających na terenie gminy Szemud. Zarządzeniem nr 624/V/2021 z dnia 01.02.2021r. Wójt Gminy Szemud powołał członków Zespołu do prac nad utworzeniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030. W skład zespołu weszli przedstawiciele Urzędu Gminy w Szemudzie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szemudzie, Biblioteki Publicznej Gminy Szemud, Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Szemudzie, a także Zespołu Szkolno- Przedszkolnego w Szemudzie i Koleczkowie. Do zadań zespołu należała szczegółowa analiza sytuacji społecznej gminy

Szemud oraz wypracowanie propozycji celów i zadań w zakresie interwencji społecznych, jako odpowiedzi na zidentyfikowane problemy występujące w gminie.

Prace nad powstaniem strategii, które koordynował GOPS w Szemudzie, prowadzone były w postaci cotygodniowych warsztatów. Tematyka kolejnych sesji warsztatów odpowiadała poszczególnym etapom procesu planowania strategicznego.

W związku z zakończeniem prac zespołu nad projektem strategii Zarządzeniem nr 644/V/2021 Wójta Gminy Szemud z dnia 12 marca 2021 r. postanowiono przeprowadzić konsultacje społeczne odnośnie projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030, których celem było zapoznanie z projektem dokumentu strategii oraz zebranie opinii i uwag mieszkańców gminy Szemud. Obwieszczenie o konsultacjach oraz projekt strategii, a także formularz ankiety konsultacyjnej zostały umieszczone na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej gminy Szemud. Pisemne uwagi w sprawie konsultowanego tematu można było składać od 16 marca 2021r. do 23 marca 2021r. W powyższym czasie do Urzędu Gminy w Szemudzie nie wpłynęły żadne ankiety konsultacyjne.

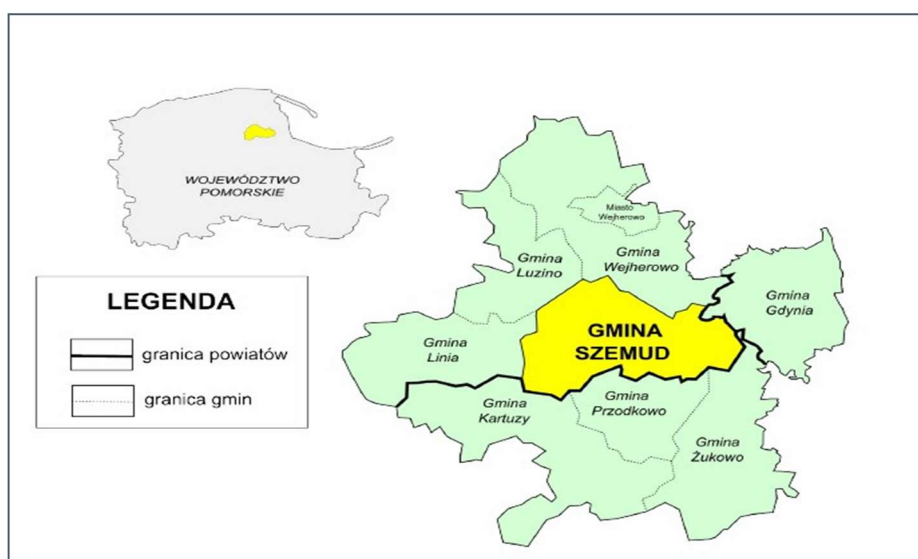
II. Diagnoza społeczno-demograficzna gminy Szemud

Celem diagnozy jest zgromadzenie informacji na temat poziomu życia mieszkańców gminy i wskazanie kluczowych problemów społecznych, które należy rozwiązać. W związku z wystąpieniem w 2020 roku stanu epidemii do sporządzenia diagnozy zostaną wykorzystane dane statystyczne z lat poprzednich. Natomiast występujące zdarzenia w 2020 roku mogą stanowić jedynie opis zaistniałej sytuacji, bez stawiania opinii i wniosków.

2.1. Struktura terytorialna

Gmina Szemud położona jest w centralnej części województwa pomorskiego, w bliskim sąsiedztwie aglomeracji trójmiejskiej. Należy do powiatu wejherowskiego, który usytuowany jest na obszarze Pojezierza Kaszubskiego. Sąsiaduje z gminami: Gdynia, Żukowo, Przodkowo, Kartuzy, Linia, Luzino i Wejherowo. Gmina Szemud ma charakter rolno-usługowy i zajmuje 17691 ha, co stanowi 13,76% powiatu wejherowskiego i 0,97% województwa pomorskiego. Gmina Szemud składa się z 23 sołectw, w których nadal zamieszkują osoby kultywujące tradycje i zwyczaje kaszubskie. Podtrzymywanie tożsamości kulturowej jest powszechnie akceptowane i silnie wpisane w poczucie własnej odrębności. Praktycznie w każdej wsi znajdują się dowody historyczne umacniające tożsamość Kaszubów i dumę ze swojego pochodzenia. Wyrazem tego jest używanie języka kaszubskiego, oznaczenie w całej gminie nazw miejscowości w języku kaszubskim, dzieci uczęszczają na zajęcia regionalne, a podczas uroczystości nosi się stroje kaszubskie z charakterystycznym haftem. Od wielu lat działa Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, które skupia wokół siebie osoby zaangażowane w utrzymywanie tradycji kaszubskiej.

Mapa nr 1. Gmina Szemud na tle powiatu wejherowskiego i województwa pomorskiego

Źródło: Zaczepnięto z dokumentu: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Szemud

2.2. Demografia

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku w gminie Szemud zamieszkuje 17865 osób. Poniższa tabela obrazuje liczbę stałych mieszkańców gminy Szemud według płci i wieku zgodnie ze stanem na 31 grudnia każdego roku.

Tabela nr 6. Statystyka stałych mieszkańców według płci i wieku w latach 2017-2019

Wiek	2017		2018		2019	
	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
0-2	413	396	440	381	416	417
3	125	132	135	138	148	129
4-5	321	241	290	283	276	286
6	148	119	165	110	165	150
7	145	142	152	118	165	119
8-12	684	657	741	685	779	684
13-15	350	342	336	344	347	371
16-17	231	212	231	214	226	211
18	121	116	116	108	120	101
19-20	248	213	237	212	241	221
21-40	2560	2494	2611	2531	2647	2554
41-60	2205	2118	2246	2174	2296	2245
61-64	426	383	442	379	464	405
65-70	312	300	333	329	348	355
71-81	254	280	273	300	294	312
>81	116	223	120	226	130	243
Suma	8659	8368	8868	8532	9062	8802
Razem Mężczyźni +Kobiety	17027		17400		17865	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności UG Szemud

Jak wynika z powyższych danych liczbowych stale wzrasta liczba ludności w gminie Szemud. W stosunku do roku 2017 liczba stałych mieszkańców wzrosła o 838 osób. Według danych statystycznych GUS obserwuje się wzrost zameldowań w gminie Szemud. Taki stan rzeczy spowodowany jest napływem ludności z okolic Trójmiasta, którzy chętnie osiedlają się na terenach pod zabudowę mieszkalną, a w szczególności w miejscowościach Dobrzewino, Karczemki, Bojano, Koleczkowo, Kielno. Wzrost liczby mieszkańców powoduje wzrost zapotrzebowania na różne usługi społeczne, w tym miejsca w żłobkach, przedszkolach, niezbędną infrastrukturę w zakresie edukacji oraz sportu i miejsc do rekreacji.

Spowolnienie rozwoju demograficznego oraz znaczące zmiany w strukturze wieku mieszkańców Polski spowodowane są wydłużaniem trwania życia, przy pogłębiającym się niskim

poziomie dzietności. Starzenie się ludności oznacza- zgodnie z definicją stosowaną w demografii- zwiększenie odsetka osób starszych przy jednoczesnym zmniejszaniu odsetka dzieci. Zgodnie z założeniami opracowanej przez GUS prognozy demograficznej obejmującej okres do 2050 roku w przyjętej perspektywie wystąpi znaczne zmniejszenie liczby dzieci i osób dorosłych, zaś zwiększy się liczba i udział osób starszych.²

W poniższej tabeli przedstawiono procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2017-2019.

Tabela nr 7. Procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym

Wiek ludności	2017		2018		2019	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Przedprodukcyjny	4658	27,36	4763	27,37	4889	27,36
Produkcyjny	10501	61,67	10677	61,36	10889	60,96
Poprodukcyjny	1868	10,97	1960	11,27	2087	11,68
Ogółem	17027	100%	17400	100%	17865	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności UG Szemud

Analizując zawarte w tabeli dane, w gminie Szemud zauważyć można zwiększający się procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczby osób w wieku produkcyjnym. Liczba dzieci i młodzieży do 18 roku życia w stosunku do ogółu ludności nie ulega znaczącym zmianom.

2.3. Baza ekonomiczna

2.3.1. Gospodarka

W gminie Szemud od wielu lat następuje wzrost liczby przedsiębiorstw. Jest to związane z położeniem gminy w bliskości aglomeracji miejskich: Gdańsk, Gdynia, Sopot, Wejherowo, Rumia, Reda. Ponadto gmina Szemud w aktywny sposób zachęca przedsiębiorców i inwestorów do podejmowania działalności gospodarczej i inwestycji na jej terenie. Tego przejawem były cykliczne

² Sytuacja demograficzna osób starszych i konsekwencje starzenia się ludności Polski w świetle prognozy 2014-2050, GUS Warszawa, listopad 2014, s. 2.

spotkania dla przedsiębiorców, organizowanych przez Wójta Gminy Szemud. Liczbę podmiotów w powiecie wejherowskim i gminie Szemud prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 8. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 roku

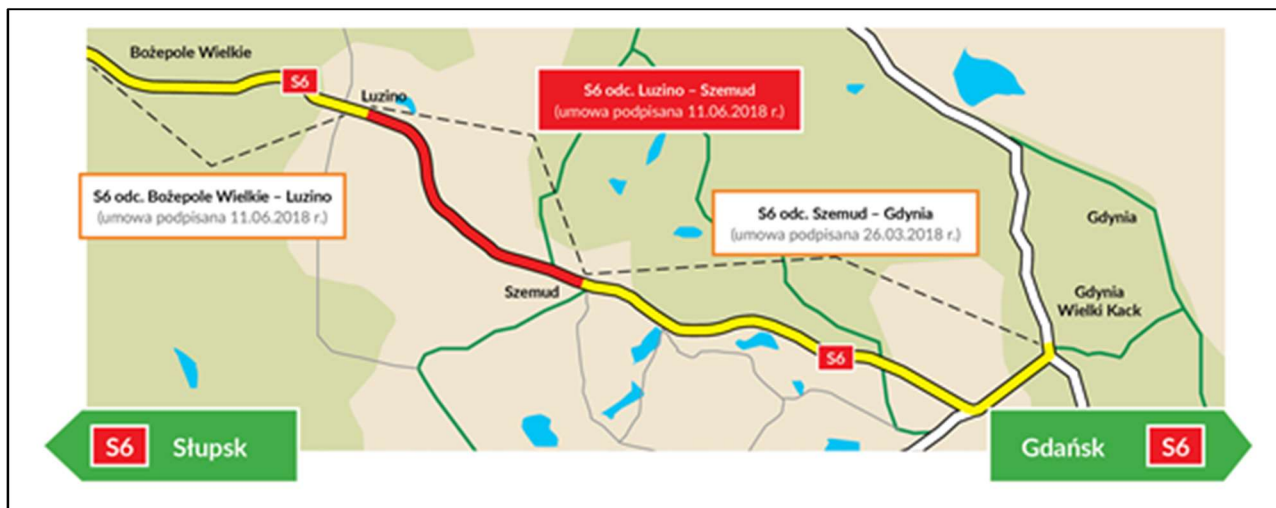
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 roku	Powiat wejherowski	Gmina Szemud
Ogółem	25681	2295
W tym w sektorze:		
Rolniczym	194	30
Przemysłowym	3772	368
Budowlanym	5001	429
Na 10 tyś. ludności	1179	1258
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tyś. ludności	954	1053

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019 (www.stat.gdansk.gov.pl)

Oprócz licznie powstających zakładów pracy i przedsiębiorstw gmina Szemud stanowi doskonałe zaplecze oraz miejsce wypoczynku dla aglomeracji trójmiejskiej. Staje się naturalnym rejonem rekreacyjnym, doskonałym miejscem do odpoczynku po pracy, na weekendy czy też w wakacje. Wschodnia część gminy, granicząca z Gdynią staje się coraz bardziej popularna pod względem turystyczno- mieszkaniowym. W jej granice przeprowadzają się mieszkańcy z centrum metropolii, budują się nowe osiedla mieszkaniowe i letniskowe.

Krajobraz gminy Szemud ulegnie znaczącej przemianie z chwilą ukończenia części drogi ekspresowej S6 od obwodnicy Trójmiasta w stronę Słupska. Trasa budowana jest w podziale na 3 odcinki realizacyjne: Bożepole Wielkie -Luzino, Luzino-Szemud oraz Szemud-Gdynia. W sumie liczą one 40 km. Dzięki budowie drogi ekspresowej uzyska się poprawę płynności ruchu oraz skrócenie czasu przejazdu i stworzenie bezpiecznego i sprawnego połączenia aglomeracji Trójmiasta ze Szczecinem. Wpłynie to też na rozwój regionu (w tym gminy Szemud) poprzez polepszenie poziomu obsługi transportowej i ułatwienie tranzytu dla ruchu turystycznego.

Mapa nr 2. Schemat przebiegu odcinka trasy S6 Gdynia-Bożepole Wielkie

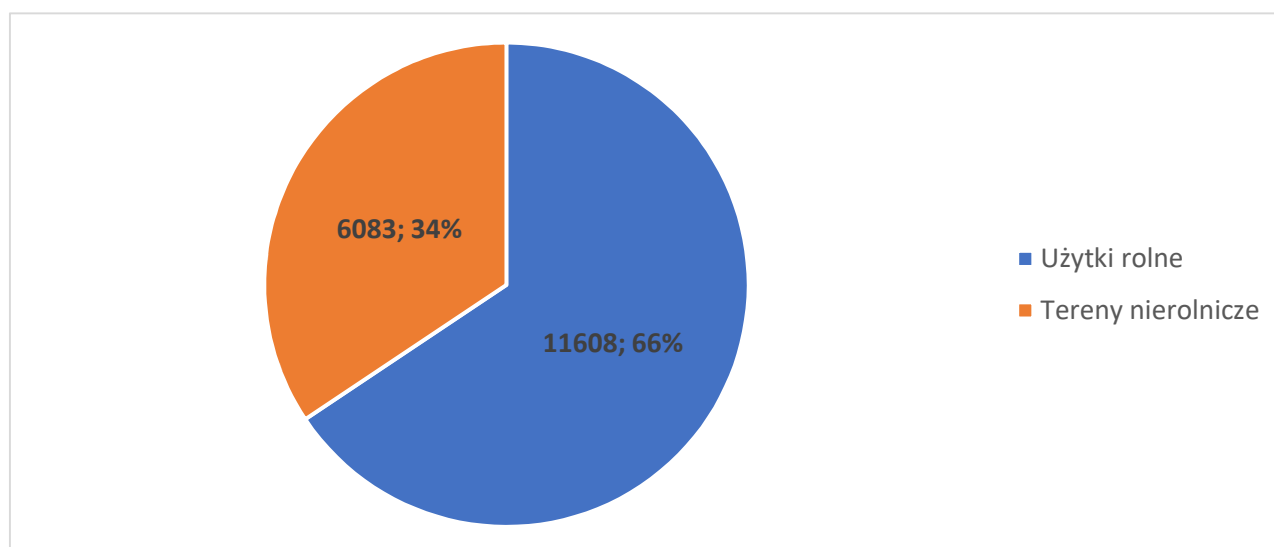
Źródło: Schemat przebiegu drogi, GDDKiA

2.3.2. Rolnictwo

Gmina Szemud charakteryzuje się mało korzystnymi warunkami do produkcji rolnej z powodu rozdrobnionej struktury gospodarstw, a także słabych gleb. Problem dotyczy głównie zachodniej części gminy, uboższej pod względem walorów turystycznych i bardziej oddalonej od ośrodków miejskich. Obszary występowania gleb wyższych klas bonitacyjnych to sołectwa: Szemudzka Huta, Kielno, Głazica i Dobrzewino.

Strukturę wykorzystania gruntów można podzielić na użytki rolne i tereny nierolnicze. W gminie Szemud strukturę użytkowania gruntów zaprezentowano w poniższym wykresie.

Wykres nr 1. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Szemud hektarach

Źródło: Zaczepnięto z dokumentu: Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Kaszubska Droga”, www.kaszubskadroga.pl

Do użytków rolnych zalicza się grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe i pozostałe użytki rolne. Natomiast tereny nierolnicze to: grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, grunty zabudowane i zurbanizowane, użytki ekologiczne, nieużytki oraz tereny różne. Z danych ze spisu powszechnego z 2010 roku wynika, że na terenie gminy Szemud dominują małe i średnie gospodarstwa rolne, w których w zdecydowanej większości uprawiane są zboża, z niewielką domieszką ziemniaków i upraw przemysłowych. Z uwagi na to, że nie zostały jeszcze opracowane wyniki ze spisu rolnego w 2020 roku powyższe informacje mogły ulec zmianie, tak samo zupełnie inaczej może wyglądać sytuacja dotycząca chowu zwierząt domowych.

W wielu miejscowościach gminy nadal funkcjonują koła gospodyń wiejskich, które w swoich środowiskach aktywizują społeczność lokalną. Podejmują działania związane z przekazywaniem tradycji i zwyczajów kaszubskich, lokalnych potraw podczas wieczorków, spotkań towarzyskich, a także festynów i dożynek.

Tabela nr 9. Wykaz kół gospodyń wiejskich w gminie Szemud

Nazwa	Adres	
Koło Gospodyń Wiejskich w Będargowie	ul. Cegielnia 11	84-217 Będargowo
Koło Gospodyń Wiejskich w Częstkowie	ul. Wejherowska 9	84-217 Częstkowo
Koło Gospodyń Wiejskich w Kieleńskiej Hucie	ul. Grabowa 3	84-208 Kieleńska Huta
Koło Gospodyń Wiejskich w Leśnie	ul. Na Wzgórzu 1	84-208 Leśno
Koło Gospodyń Wiejskich w Koleczkowie	ul. Wejherowska 12/1	84-207 Koleczkowo
Koło Gospodyń Wiejskich w Jeleńskiej Hucie	ul. Krótka 8	84-217 Jeleńska Huta
Koło Gospodyń Wiejskich w Przetoczynie	ul. Pomorska 3	84-217 Przetoczyno
Koło Gospodyń Wiejskich w Szemudzie	ul. Obrońców Szemuda 17	84-217 Szemud
Koło Gospodyń Wiejskich w Głazicy	ul. Bursztynowa 2	84-217 Głazica
Koło Gospodyń Wiejskich w Donimierzu	ul. Donimirskich 5	84-217 Donimierz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Szemud

2.3.3. Rynek pracy

Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wejherowie sytuacja na rynku pracy uległa poprawie. Od 2017 roku następował systematyczny spadek liczby osób bezrobotnych w gminie Szemud, co przedstawia tabela. Podobne tendencje zauważyć można w całym powiecie wejherowskim, gdzie na koniec 2017 roku odnotowano 2,06% bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców, a w grudniu 2019 było to już 1,57%.

Tabela nr 10. Liczba osób bezrobotnych w gminie Szemud oraz ich udział w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców

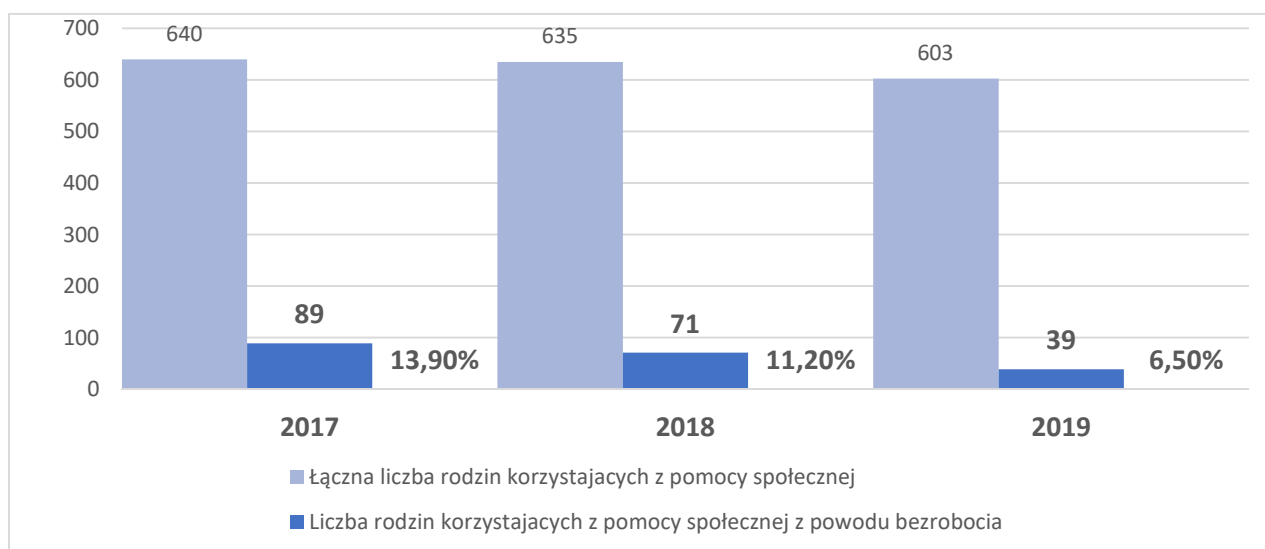
Liczba osób bezrobotnych wg stanu na dzień	Liczba bezrobotnych ogółem	W tym kobiet	Udział bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców gminy Szemud	Udział bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców powiatu wejherowskiego
31 grudnia 2017	233	142	1,39%	2,06%
31 grudnia 2018	252	172	1,44%	1,87%
31 grudnia 2019	213	137	1,20%	1,57%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Wejherowie

Powyższe dane dotyczące liczby osób bezrobotnych wskazują na poprawę sytuacji na rynku pracy. Ten pozytywny trend obserwujemy zarówno w skali gminy jak i powiatu wejherowskiego. Ponadto istotnym jest fakt, że gmina Szemud, od wielu lat jest gminą, w której odnotowuje się mniejszy odsetek bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności niż w większości gmin powiatu. Ta sytuacja nie uległa większym zmianom w 2020 roku. Nadal jesteśmy gminą, w której odnotowuje się najmniejszy odsetek osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców, pomimo wzrostu ogólnej liczby osób bezrobotnych. W 2020 roku ten odsetek wyniósł 1,52 %, natomiast średnia dla powiatu wejherowskiego wyniosła 2,05%.

Wśród osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Szemud nieliczną grupę stanowią osoby bezrobotne.

Wykres nr 2. Wskaźnik rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2017-2019

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wykres przedstawia liczbę rodzin, które z powodu bezrobocia skorzystały z pomocy społecznej w stosunku do wszystkich rodzin objętych pomocą GOPS w Szemudzie. W latach 2017-2019 widoczny jest systematyczny spadek osób bezrobotnych ubiegających się o pomoc. W 2020 roku sytuacja ta nie zmieniła się, zanotowano 34 rodziny, które skorzystały z pomocy z powodu bezrobocia, co stanowi 6,50% z pośród wszystkich klientów pomocy społecznej. Należy też nadmienić, że ponad połowa osób bezrobotnych, korzystających ze wsparcia ośrodka, to osoby długotrwale bezrobotne.

2.3.4. Ekonomia społeczna

W województwie pomorskim działania w zakresie ekonomii społecznej są podejmowane od 2011 roku, kiedy to rozpoczęto prace nad planem działań w zakresie promocji i upowszechniania ekonomii społecznej. W latach 2014-2020 działania w tym zakresie realizowane były zgodnie z Wojewódzkim Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej. Systemem wsparcia podmiotów ekonomii społecznej zajmują się Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej w Gdańsku i Słupsku. Ich działalność polega na doradztwie specjalistycznym, animacji i szkoleń oraz dotacji inwestycyjnych. Pomagają w tworzeniu i prowadzeniu spółdzielni socjalnych. Spółdzielnie socjalne koncentrują się głównie na usługach z zakresu sprzątania, prania, prac porządkowych, usług remontowo budowlanych, utrzymaniu terenów zielonych, kolportowaniu ulotek, usług gastronomii i usług opiekuńczych. Powyższe Ośrodki Wsparcia współpracują też z podmiotami zajmującymi się reintegracją społeczną i zawodową, do których należą przede wszystkim: Centa Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej, Zakłady Aktywności Zawodowej i Warsztaty Terapii Zajęciowej. Z Raportu z Realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 wynika, że w zakresie integracji ukończono 106 projektów o łącznej wartości 549 326 877 zł. W ramach tych środków realizowano zadania:

- zwiększenie zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez wdrażanie kompleksowych programów aktywizacji społecznej;
- zwiększenie dostępu do usług społecznych skierowanych dla osób niesamodzielnych;
- wsparcie i aktywizacja społeczna osób niesamodzielnych i ich opiekunów;
- kształcenie kadr opieki nad osobami niesamodzielnymi;
- rozwój usług wspierających rodzinę;
- wsparcie sektora ekonomii społecznej;

- tworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych, jak i usługi służące nabywaniu wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego.

W Województwie Pomorskim wsparciem objęto 15 000 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z czego 5902 osoby to osoby z niepełnosprawnościami.

Na terenie gminy Szemud jedynym podmiotem, który działa w zakresie ekonomii społecznej jest Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzony przez Fundację „Szczęśliwa Rodzina” w Bojanie. Stanowi on ważne miejsce w procesie rehabilitacji, zwłaszcza młodych osób niepełnosprawnych, które zakończyły edukację i nie mają możliwości podjęcia zatrudnienia bez odpowiedniego przygotowania społecznego i zawodowego. Łącznie w zajęciach WTZ w Bojanie uczestniczy 48 osób z niepełnosprawnościami, z czego 13 osób to mieszkańcy gminy Szemud.

2.4. Infrastruktura społeczna oraz aktywność obywatelska

2.4.1. Edukacja i wychowanie

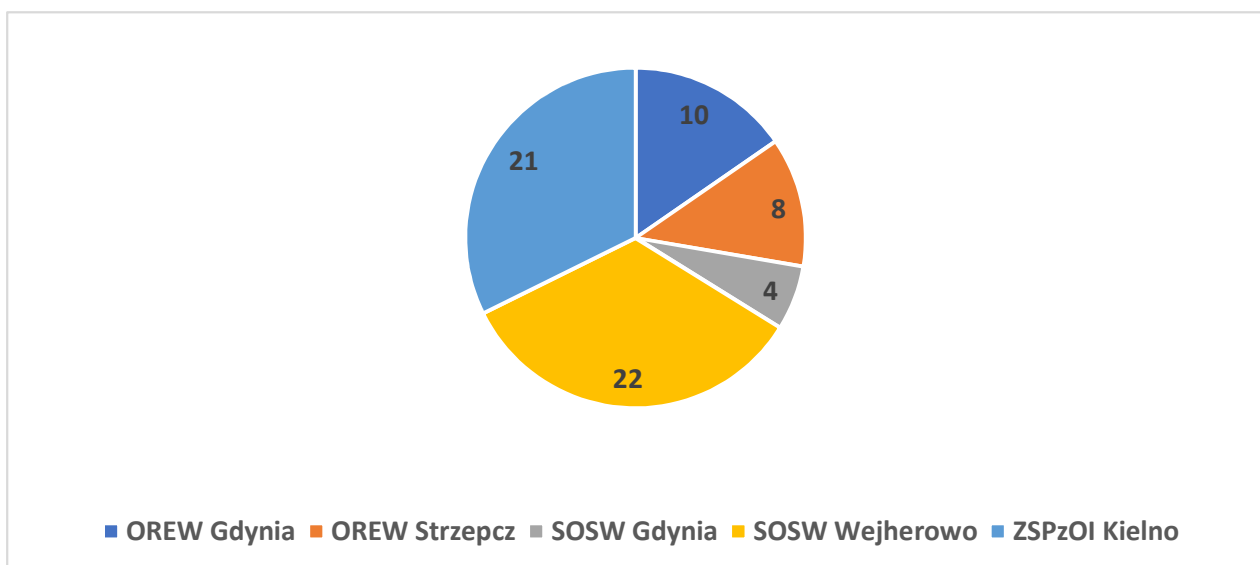
W gminie Szemud funkcjonuje 9 szkół podstawowych (w tym 1 niepubliczna), do których w roku szkolnym 2019/2020 uczęszczało łącznie 2203 uczniów. Jak wynika z danych GUS na jeden oddział przypadało 19 uczniów. W tym samym roku szkolnym 974 dzieci realizowało zajęcia w 14 placówkach wychowania przedszkolnego (w tym 672 dzieci w 6 przedszkolach publicznych i niepublicznych). W 2019 roku funkcjonował 1 klub dziecięcy, do którego uczęszczało 41 dzieci.³ Od 2019 funkcjonuje już 2 klub dziecięcy w Bojanie, do którego uczęszcza 57 dzieci. Jak wynika z informacji od pracowników Urzędu Gminy w Szemudzie oferta żłobków i przedszkoli w gminie Szemud jest wystarczająca. Wszystkim chętnym rodzicom zaproponowano miejsce dla dziecka w przedszkolu lub oddziale przedszkolnym przy szkole.

Dzieci z różnymi niepełnosprawnościami, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności, a także orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z terenu gminy Szemud realizują obowiązek szkolny w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi w Kielnie, Ośrodku Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym w Gdyni i Strzeczcu, a także w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Gdyni i Wejherowie.

---

³ Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019, www.stat.gdansk.gov.pl

Wykres nr 3 Liczba dzieci z niepełnosprawnościami, które realizują obowiązek szkolny w gminie Szemud i poza gminą w roku szkolnym 2018/2019 i korzystają z dowozu

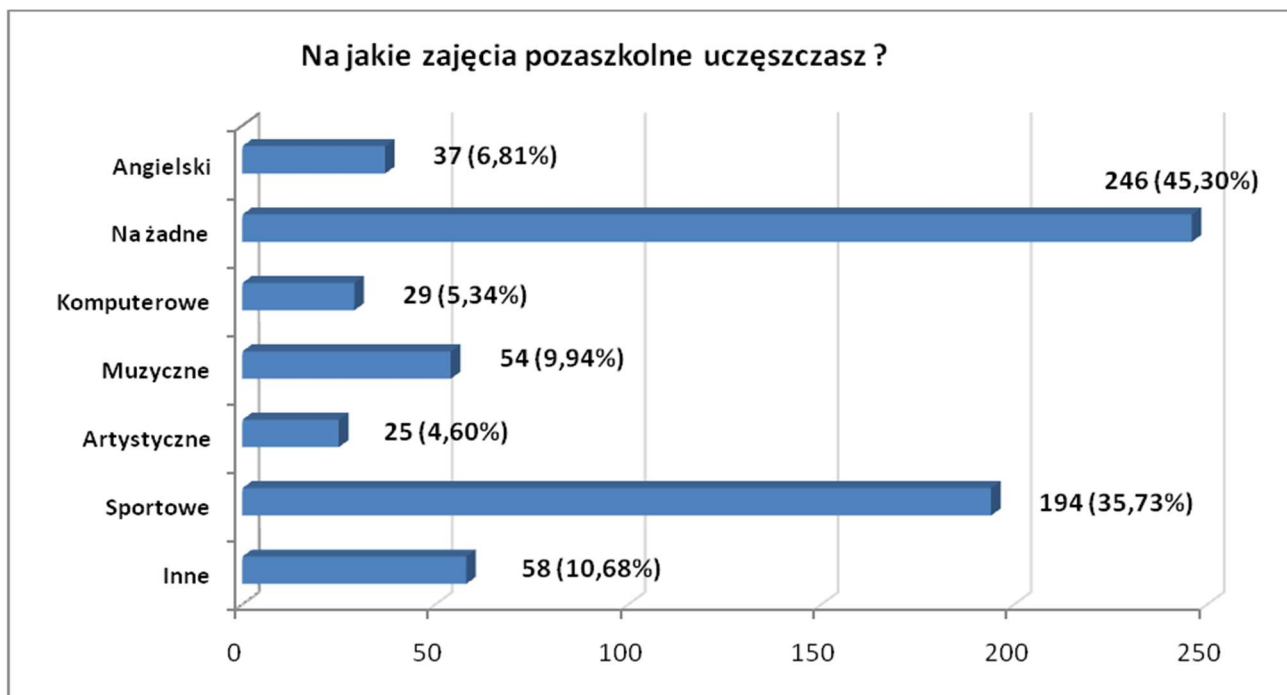

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Szemud

Dla rodziców i dzieci najlepszym rozwiązaniem jest szkoła w najbliższej okolicy miejsca zamieszkania. Jednak wybór szkoły, w której dziecko z niepełnosprawnością może realizować obowiązek szkolny zależy również od stopnia i rodzaju schorzenia. Z uwagi na brak w gminie Szemud ośrodka rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawczego, niektóre dzieci z niepełnosprawnościami dowożone są do innych placówek na terenie powiatu lub Gdyni. Takie rozwiązanie nie jest korzystne zarówno dla dzieci, rodziców jak i gminy. Duże odległości od miejsca zamieszkania dzieci do szkół powodują znaczne utrudnienia logistyczne. Zdarza się, że czas podróży do i ze szkoły znacznie się przedłuża z powodu konieczności pokonywania dużych odległości, co niewątpliwie nie sprzyja samopoczuciu dzieci podróżujących tymi pojazdami. Wydaje się być zasadnym opracowanie nowych rozwiązań w zakresie edukacji dzieci niepełnosprawnych w gminie Szemud.

W ramach prac nad niniejszym dokumentem dokonano próby zdiagnozowania stopnia zaangażowania dzieci i młodzieży z gminy Szemud w aktywność pozaszkolną, aby poznać jakie są ich zainteresowania i potrzeby w tym zakresie. W tym celu informacje od dzieci pozyskano na podstawie danych ankietowych przeprowadzonych w szkołach podstawowych na terenie gminy Szemud. Łącznie w badaniu ankietowym wzięło udział 543 uczniów w wieku 10-15 lat, którzy anonimowo odpowiedzieli na pytania ankietowe. Pierwsze pytanie zadano w celu zbadania obecnej sytuacji, czy i w jakich zajęciach pozaszkolnych uczniowie brali udział.

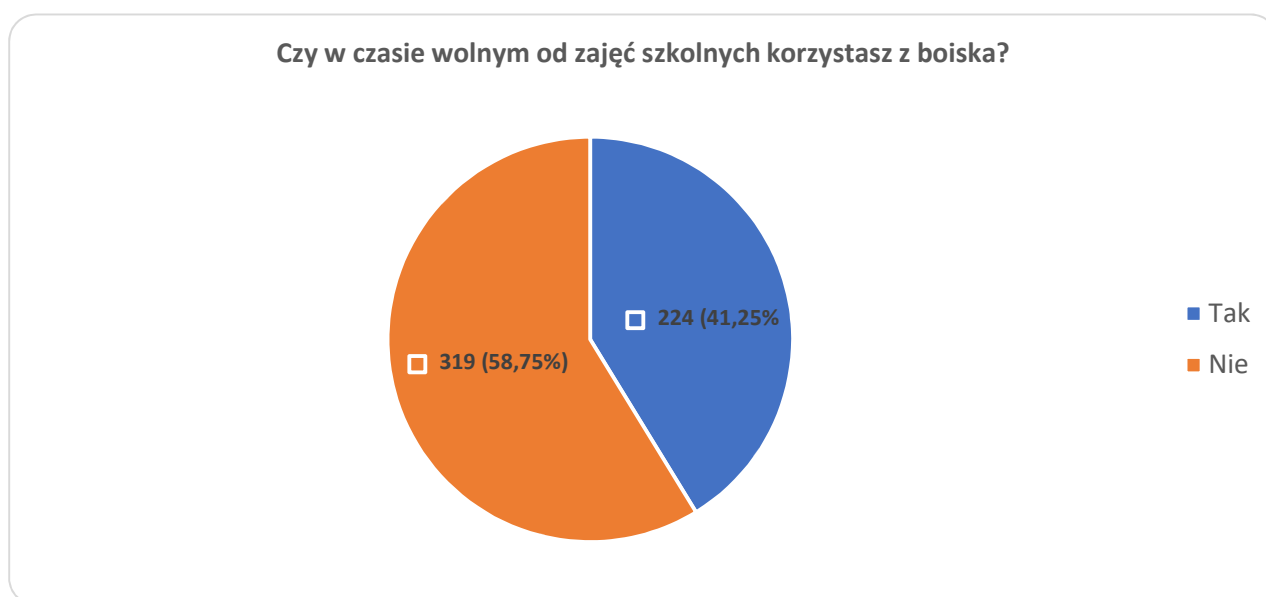
Wykres nr 4. Rodzaj zajęć pozaszkolnych, w których brali udział ankietowani uczniowie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Jak pokazuje powyższy wykres, najwięcej ankietowanych dzieci i młodzieży korzysta z zajęć sportowych, było to ponad 35%, pozostałe to zajęcia muzyczne, z języka angielskiego, komputerowe oraz artystyczne i inne. Niestety, ponad 45% (246 dzieci) nie uczęszcza na żadne zajęcia pozaszkolne. Kolejne pytania dotyczyły spędzania czasu wolnego, między innymi na boiskach, halach sportowych, placach zabaw i w bibliotekach, a także przyczynach nie korzystania z tych miejsc dostępnych dla dzieci i młodzieży.

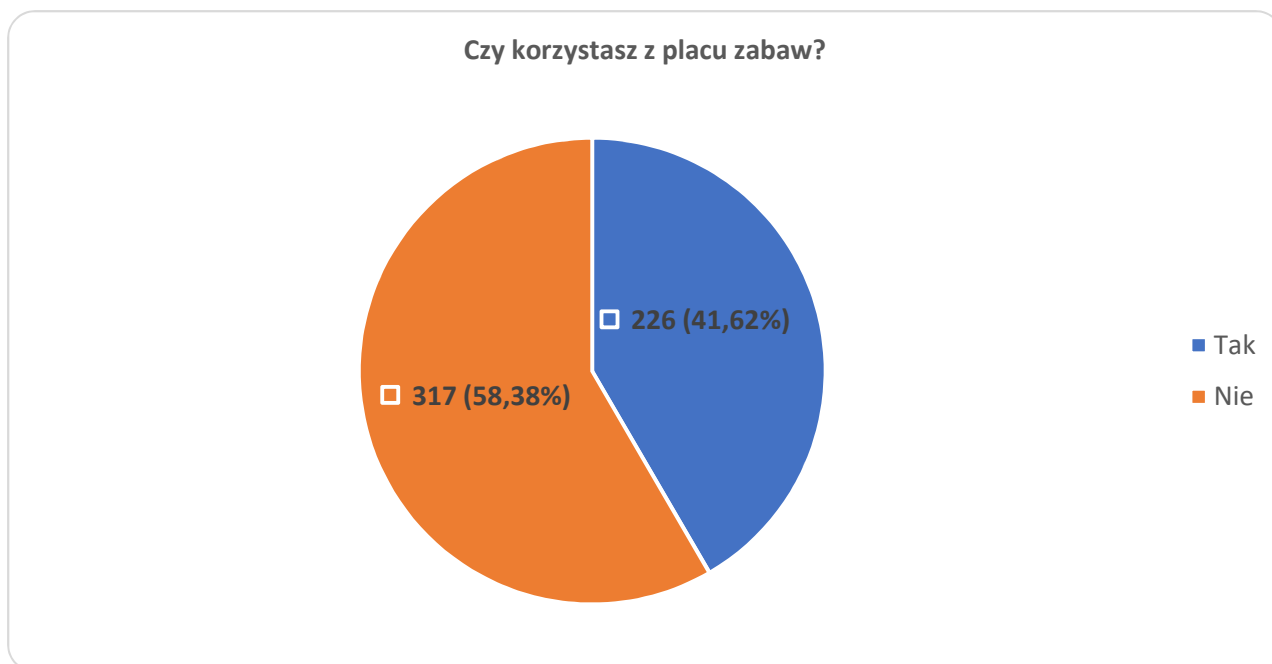
Wykres nr 5. Korzystanie z boiska w czasie wolnym od zajęć szkolnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Dane ankiety wskazują, że ponad połowa uczniów biorących udział w badaniu (58,75%) nie korzysta z boiska sportowego. Przyczyną takiej sytuacji jest inne zainteresowanie dzieci, taką odpowiedź wybrało 28,55% ankietowanych. Natomiast przyczyny spowodowane zbyt dużą odległością, brakiem boiska w miejscu zamieszkania oraz inne przyczyny wskazało 36,47% dzieci, a tylko 5,34% uczniów nie jest zainteresowana tą formą spędzania czasu wolnego. Kolejne pytanie dotyczyło korzystania z placów zabaw.

Wykres nr 6. Korzystanie z placów zabaw

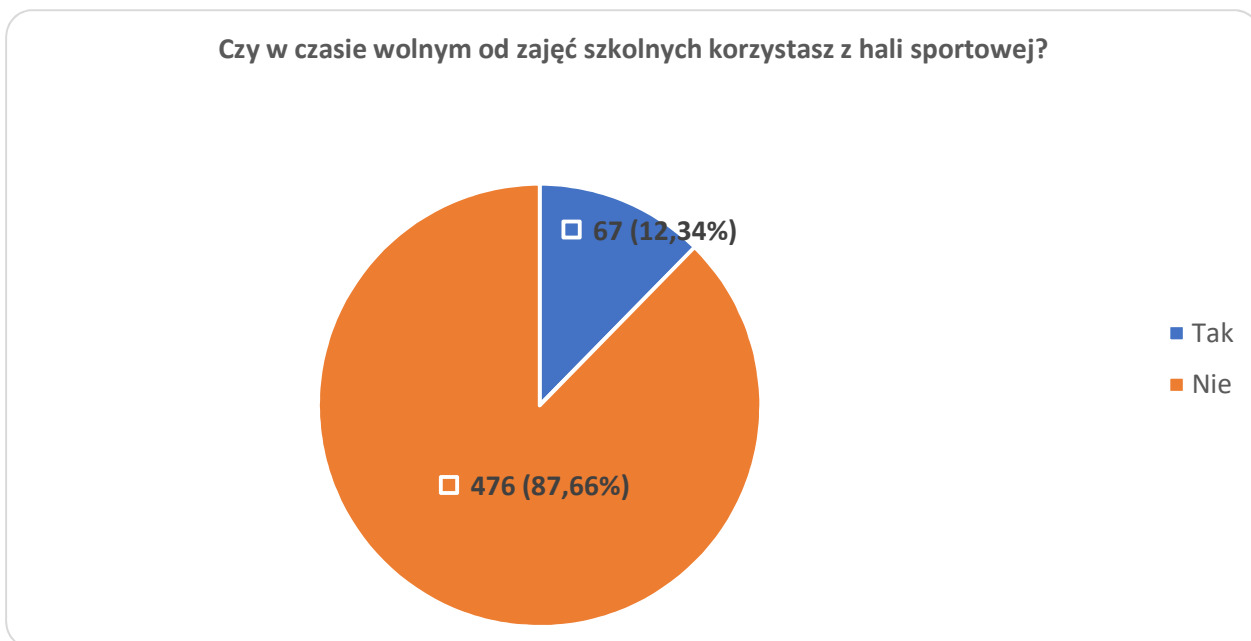

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Jak wynika z powyższego wykresu 41,62% uczniów korzysta w czasie wolnym z placu zabaw, co można uznać za dobry wynik, biorąc pod uwagę wiek ankietowanych. Z pośród odpowiedzi na pytanie o przyczyny niekorzystania z placu zabaw, 30,94% ankietowanych wskazało jako przyczynę niekorzystania z placu zabaw - inne zainteresowania. Do pozostałych należały zbyt duża odległość - 19,71%, brak placu w miejscowości zamieszkania - 5,52% oraz inne - 8,10%. O braku chęci do korzystania z placu zabaw wypowiedziało się 8,10% ankietowanych.

Podobne pytanie związane było z uczęszczaniem na zajęcia w hali sportowej. Tutaj znaczna większość ankietowanej młodzieży wskazała, że nie korzysta z hali sportowej w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

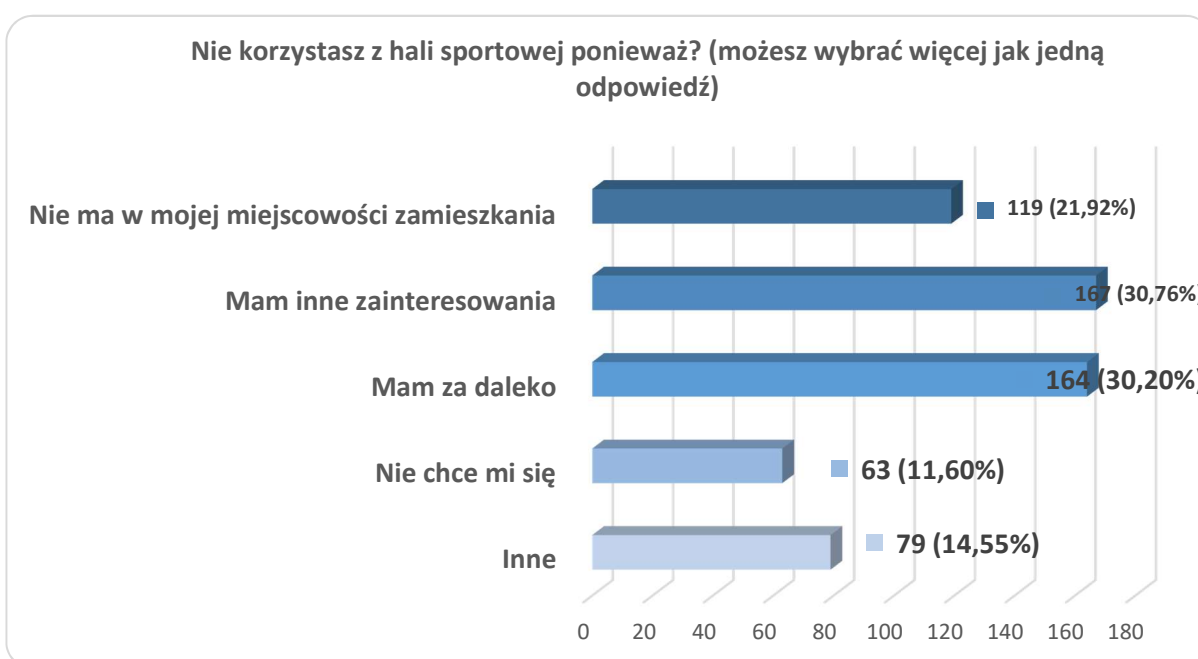
Wykres nr 7. Korzystanie z hali sportowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Zgodnie z wykresem znaczna część dzieci i młodzieży nie korzysta z zajęć na hali sportowej. Na taką sytuację niewątpliwie mogła wpłynąć epidemia, która uniemożliwiła prowadzenie wielu zajęć sportowych. Odpowiedzi na pytanie dotyczące powodu niekorzystania z tego typu rekreacji prezentuje poniższy wykres.

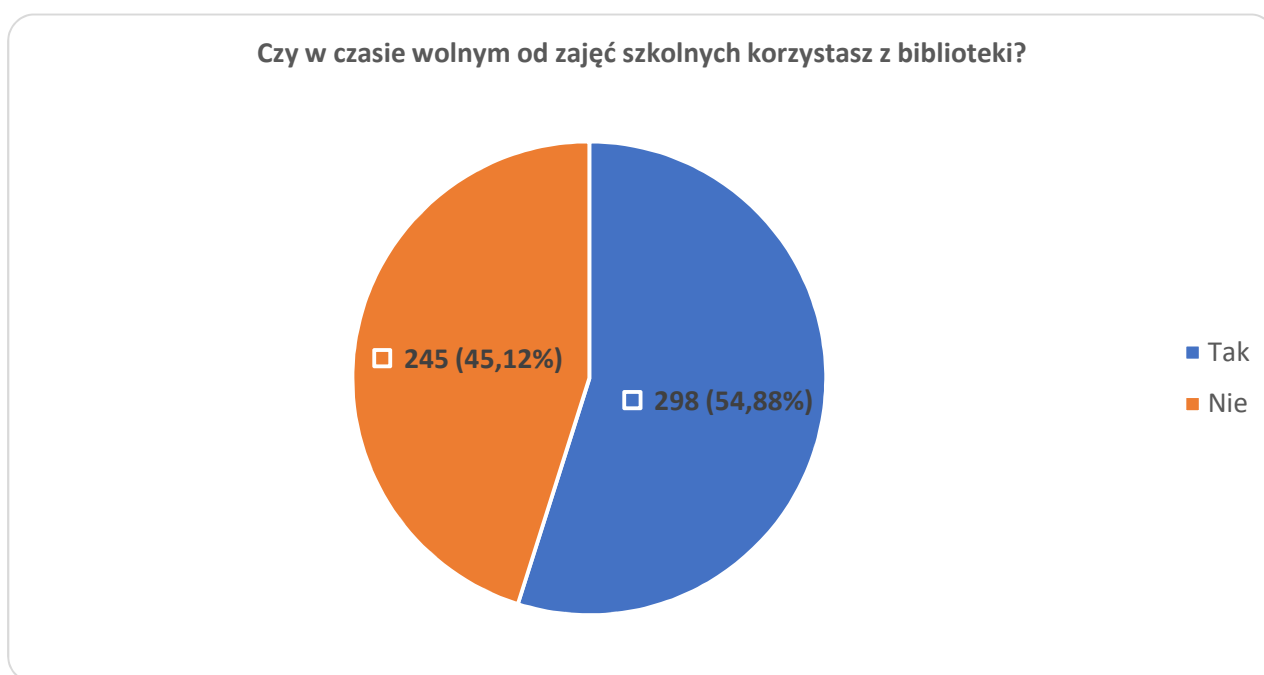
Wykres nr 8. Powody niekorzystania z hali sportowej w czasie wolnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

W znacznej liczbie odpowiedzi ankietowanych uczniów przyczyną niekorzystania z hali sportowej były inne zainteresowania - 30,76%, a także zbyt daleka odległość - 30,20%, brak hali w miejscu zamieszkania – 21,92% oraz inne przyczyny – 14,55%, w których niektórzy uczniowie wskazywali COVID-19. Tylko 63 uczniów - 11,60% wybrało odpowiedź o niechęci korzystania z hali sportowej. Natomiast zajęcia w bibliotekach cieszyły się zainteresowaniem ponad połowy uczniów objętych badaniem -58,88%.

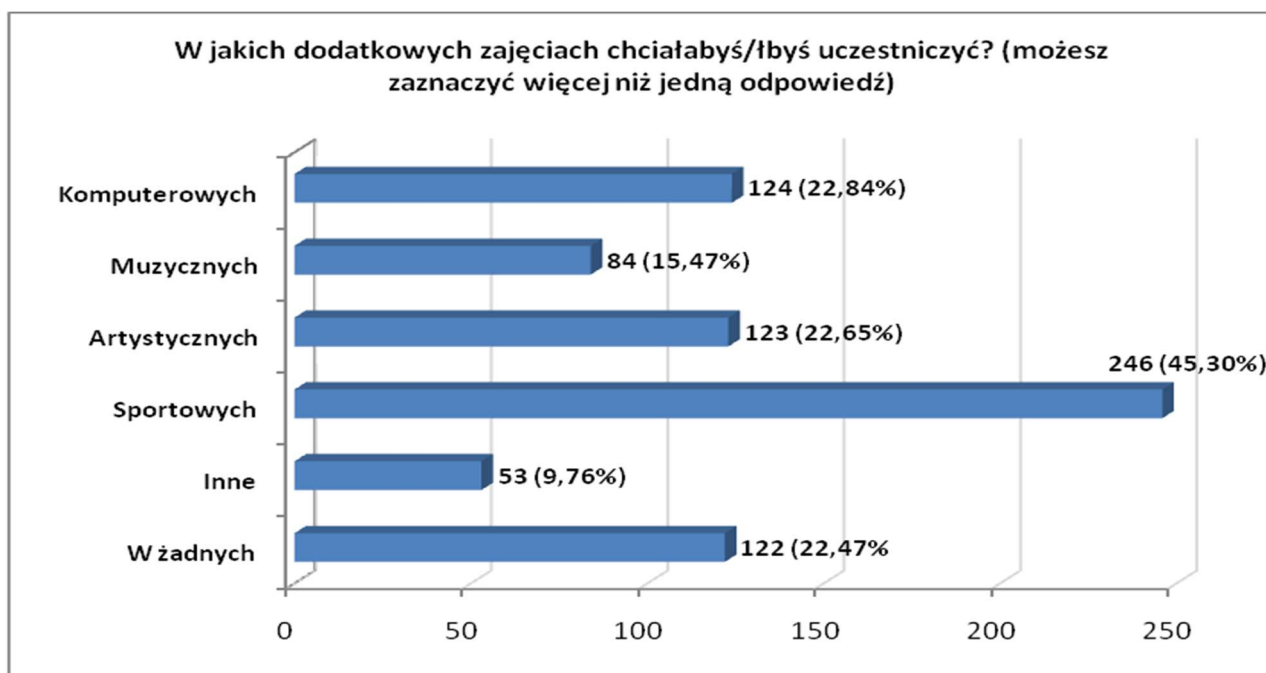
Wykres nr 9. Korzystanie z bibliotek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Do głównych przyczyn niekorzystania z ofert bibliotek uczniowie wskazali inne zainteresowania - 20,81%. Pozostałe, to brak chęci udziału w tych zajęciach - 10,87%, zbyt duża odległość - 9,76%, inne - 9,02% oraz brak biblioteki w miejscu zamieszkania - 5,71%. Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło preferowanych zajęć, w których uczniowie chcieliby uczestniczyć.

Wykres nr 10. Zajęcia preferowane przez uczniów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Najliczniejsza grupa dzieci i młodzieży chciałaby korzystać z zajęć sportowych – 45,30%. Pozostałe to: zajęcia komputerowe, artystyczne i muzyczne (ok. 22% ankietowanych) oraz inne. Niestety również ok. 22% procent dzieci i młodzieży nie jest zainteresowana żadnymi zajęciami dodatkowymi.

Przeprowadzone badanie wśród uczniów wskazuje na konieczność realizacji działań nie tylko w zakresie upowszechniania sportu, a także innych zajęć rozwijających dla najmłodszych mieszkańców gminy. Szczególnie ważnym wydaje się podjęcie działań motywujących do podejmowania różnych aktywności przez dzieci i młodzież zamieszkującą gminę Szemud.

2.4.2. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to stan gwarantujący niezakłócone i zgodne z wolą obywateli funkcjonowanie instytucji państwowych, samorządowych i społecznych oraz urzędów publicznych, a także bezpieczeństwo życia, zdrowia i mienia ludności w wyniku przestrzegania akceptowanego przez obywateli porządku prawnego. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej w tym Policja i Państwowa Straż Pożarna wspomagana przez jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

Na terenie gminy Szemud funkcjonuje Komisariat Policji w Szemudzie, obsługujący w swoim zakresie działania obszar gminy Szemud i sąsiednią gminę Linia. Na terenie gminy swoje zadania

realizuje czterech dzielnicowych. Ich zadaniem jest rozpoznawanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, zarówno indywidualnego, jak i publicznego. Dzielnicowi diagnozują też wspólnie z mieszkańcami lokalne problemy, ustalają przyczyny i pomagają w poszukiwaniu skutecznych sposobów ich rozwiązania. Poniższa tabela pokazuje liczbę przestępstw w gminie Szemud wymagających interwencji Policji.

Tabela nr 11. Liczba przestępstw w latach 2017-2019

Rodzaj przestępstwa w kategorii:	2017	2018	2019
Przestępstwo w kategorii „Kradzież”	24	28	25
Przestępstwo w kategorii „Kradzież z włamaniem”	34	35	42
Przestępstwo w kategorii „Rozboje, bójki, pobicia”	2	3	1
Przestępstwo w kategorii „Narkotyki”	4	2	8
Przestępstwo w kategorii „Przemoc domowa”	14	15	14
Zdarzenia drogowe, wypadki i kolizje (interwencje przeprowadzone przez KP Szemud)	112	113	126

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Szemudzie

Na terenie gminy Szemud funkcjonuje sześć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Ich nadrzędnym celem jest niesienie pomocy podczas pożarów, wypadków, klęsk żywiołowych i miejscowych zagrożeń, którymi są inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska (wypadki, plamy oleju, powalone drzewa, etc.) Działania te są koordynowane przez Państwową Straż Pożarną w Wejherowie.

Tabela nr 12. Liczba zdarzeń, w których interweniowały OSP z gminy Szemud w latach 2017-2019

JEDNOSTKA OSP	Rodzaj zdarzenia	ROK		
		2017	2018	2019
OSP KSRG* Szemud	Požary	15	29	22
	Miejscowe zagrożenia	54	67	74
	Alarmy fałszywe	0	0	2
	Łącznie:	69	96	98
OSP KSRG Bojano	Požary	19	29	16
	Miejscowe zagrożenia	74	48	70

	Alarmy fałszywe	0	0	0
	Łącznie:	93	77	86
OSP KSRG Kielno	Požary	20	25	21
	Miejscowe zagrożenia	56	39	49
	Alarmy fałszywe	1	1	1
	Łącznie:	77	65	71
OSP Częstkowo	Požary	1	2	2
	Miejscowe zagrożenia	4	5	8
	Alarmy fałszywe	0	0	0
	Łącznie:	5	7	10
OSP Łebno	Požary	6	9	8
	Miejscowe zagrożenia	15	15	34
	Alarmy fałszywe	0	0	0
	Łącznie:	21	24	42
OSP Przetoczyno	Požary	2	1	1
	Miejscowe zagrożenia	9	13	12
	Alarmy fałszywe	0	0	0
	Łącznie:	11	14	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Szemud

* Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

2.4.3. Ochrona zdrowia

Mieszkańców gminy Szemud obsługują dwie przychodnie medycyny rodzinnej, w których w roku 2019 przyjmowało 9 lekarzy rodzinnych. NZOZ „Nasze Zdrowie” w Szemudzie, Łebnie, Kielnie i Bojanie oraz „KRIS-MED” w Szemudzie. W 2019 roku łączna liczba pacjentów NZOZ „Nasze Zdrowie” wynosiła 13709 osób i udzielono 590 porad medycznych. Natomiast w „KRIS-Med”. zarejestrowanych było ok. 3 tys. pacjentów. Oprócz poradni podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Szemud funkcjonuje przychodnia „Ars-Medica” w Bojanie, świadcząca pomoc specjalistyczną dla mieszkańców. Zgodnie z danymi GUS dotyczącymi ochrony zdrowia w gminie Szemud, na jedną przychodnię przypada 4560 pacjentów, gdzie średnio udzielono 0.9 porady lekarskiej na jednego mieszkańca. W porównaniu do całego powiatu wejherowskiego jest to

znacznie mniejszy wynik, gdyż w powiecie na jedną przychodnię przypada 2866 pacjentów, którym udzielono średnio 4,3 porady na jedną osobę⁴.

2.4.5. Osoby starsze

Proces starzenia się społeczeństwa, który zaczyna być widoczny również w gminie Szemud wymaga planowania w zakresie zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych seniorów, ich poczucia bezpieczeństwa finansowego, medycznego i społecznego. Istotne też są potrzeby wyższego rzędu np. rozwijanie nowych umiejętności, tworzenie wspólnoty z innymi czy zagospodarowanie czasu wolnego. Z informacji pochodzących z ewidencji ludności, liczba osób w wieku poprodukcyjnym w 2019 roku wynosiła 2087. Dla osób starszych w GOPS Szemud najczęściej realizowane są działania związane z udzielaniem pomocy finansowej oraz wsparcia w postaci usług opiekuńczych. Działania integracyjne i aktywizujące dla seniorów w gminie to: Gminny Dzień Seniora, na który zostało wysłanych ok. 1800 zaproszeń oraz wsparcie dla Stowarzyszenia Lesók, skupiającego osoby starsze (udzielanie grantów finansowych na działalność). W gminie Szemud od 2014 roku realizowana jest usługa TELEOPIEKI skierowana do osób starszych, samotnych, schorowanych, o małym stopniu samodzielności. Umożliwia całodobowe wzywanie pomocy w przypadku zagrożenia życia, zdrowia lub bezpieczeństwa. Oferta skierowana jest przede wszystkim do osób, które pozostają na długie godziny i dni same w domu i obawiają się, że w tym czasie mogą być pozbawione pomocy w nagłej potrzebie. W gminie Szemud w 2019 roku tą formą opieki objętych było 19 osób.

2.4.6. Kultura

Na terenie gminy Szemud funkcjonuje Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji. Do jego głównych zadań należy organizacja imprez sportowych i kulturalnych na poziomie gminy i nie tylko. Do głównych imprez o charakterze gminnym należy zaliczyć: Noc Kupały, Dzień Kobiet, Dzień Dziecka, Powitanie lata nad jeziorem w Kamieniu, Dożynki Gminne oraz Gminny Dzień Seniora w Bojanie. Organizowane są też kiermasze związane ze świętami wielkanocnymi oraz bożonarodzeniowe. W ramach GCKSiR w Szemudzie funkcjonuje Akademia Sztuk Tradycyjnych i Współczesnych w Donimierzu, w której realizowane są różnego rodzaju zajęcia artystyczne. Obecnie w gminie

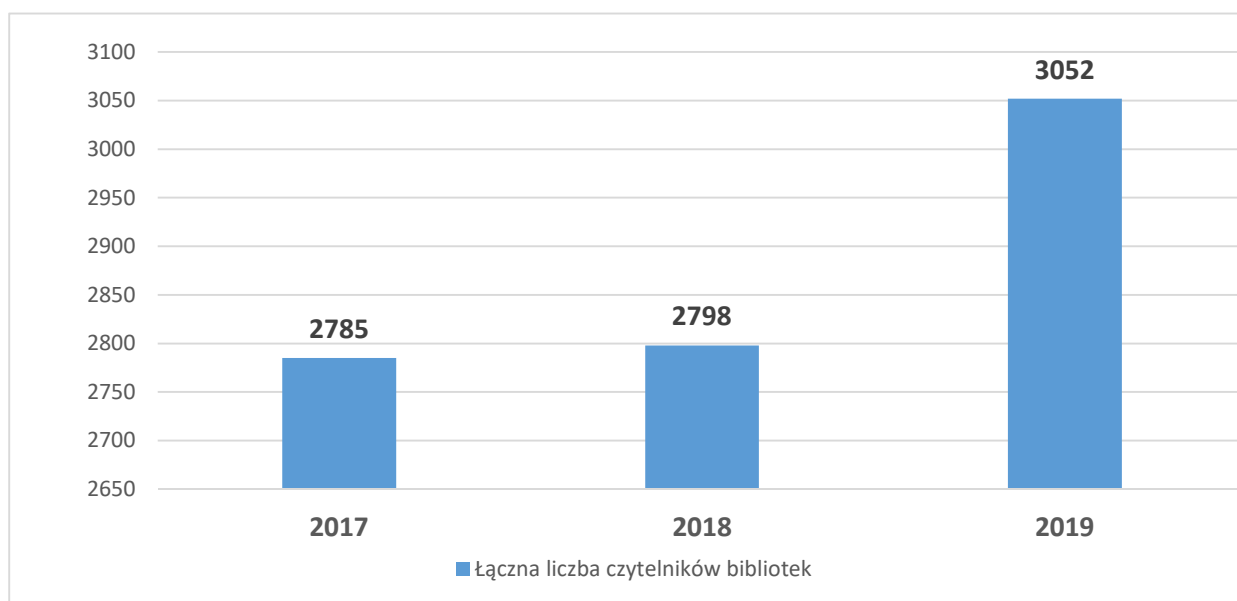
---

⁴ Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019 (www.stat.gdansk.gov.pl)

Szemud następuje wiele zmian w zakresie infrastruktury i odnowy budynków, które mają służyć poprawie warunków oraz zwiększeniu oferty kulturalnej dla mieszkańców.

W gminie Szemud funkcjonuje też Biblioteka Publiczna im. ks. dr. Leona Heyke wraz z czterema filiami w Łebnie, Częstkowie, Kielnie i Bojanie. Łączny księgozbiór wynosi 34 735 pozycji (stan na 31.12.2019r.). Do dyspozycji mieszkańców są też 23 komputery/tablety, przy pomocy, których osoby nieposiadające takiego sprzętu mogą skorzystać z dostępu do Internetu lub drukarki.

Wykres nr 11. Liczba czytelników wszystkich bibliotek na terenie gminy Szemud

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Biblioteki Publicznej

Z powyższych danych wynika, że liczba osób korzystających z księgozbioru bibliotek wzrasta. Przyczynia się do tego bogata oferta zajęć dodatkowych dla mieszkańców gminy. Poniżej zaprezentowano w formie tabelarycznej rodzaje zajęć, a także liczbę uczestników w latach 2017-2019.

Tabela nr 13. Zajęcia, jakie prowadzą biblioteki na terenie gminy Szemud

LP	Nazwa placówki	Rodzaj zajęć, /dla kogo: dzieci, dorośli	Liczba zajęć x liczba uczestników		
			2017	2018	2019
1	Biblioteka Publiczna Gminy Szemud ul. Emila Kwidzińskiego 1 84-217 Szemud	Koło gitarowe- dzieci	232	343	324
		Koło plastyczne – dzieci	313	327	314
		Koło muzyczne- dzieci	74	40	75
		Klub Kodera- młodzież	89	82	84
		Klub Seniora - seniorzy	187	118	-

		Spotkanie z bajką- dzieci	147	102	98
		Harcerstwo-dzieci	220	110	158
		Tańce-dzieci	377	313	144
		Nauka j. angielskiego - dzieci	639	893	900
		Warsztaty artystyczne – dzieci, dorośli, seniorzy	205	278	187
2	Biblioteka Publiczna Gminy Szemud Filia w Bojanie ul. J. Wybickiego 38 84-207 Bojano	Koło gitarowe- dzieci	115	-	-
		Koło plastyczne- dzieci	135	393	325
		Koło czytelnicze- dzieci	319	-	-
		Klub Seniora- seniorzy	158	129	-
		Warsztaty artystyczne- dzieci, dorośli, seniorzy	215	274	185
3	Biblioteka Publiczna Gminy Szemud Filia w Kielnie ul. Oliwska 46 84-208 Kielno	Spotkania z bajką-dzieci	155	203	78
		Klub Seniora – seniorzy	136	-	-
		Nauka j. angielskiego - dzieci	244	378	170
		Tańce- dzieci	148	489	936
		Zumba - dorośli	55	80	-
		Joga - dorośli	123	255	312
		Warsztaty artystyczne- dzieci, dorośli, seniorzy	308	201	290
4	Biblioteka Publiczna Gminy Szemud Filia w Łebnie ul. Szlaku Poczтового 8 84-217 Łebno	Warsztaty artystyczne- dzieci, dorośli, seniorzy	67	129	418
		Klub seniora - seniorzy	18	-	-
5	Biblioteka Publiczna Gminy Szemud Filia w Częstkwowie ul. Szkolna 9 84-217 Częstkwowo	Klub seniora – seniorzy	41	32	-
		Spotkania z bajką- dzieci	66	175	271
		Nauka j. angielskiego - dzieci	-	57	112
		Warsztaty artystyczne- dzieci, dorośli, seniorzy	191	102	151
Razem			4977	5503	5532

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Biblioteki Publicznej

Ponadto w bibliotekach organizowane były imprezy gminne dla mieszkańców takie jak: Spotkanie Świąteczno–Noworoczne Stowarzyszenia Lesôk, Klubu Zrzeszenia Kaszubsko - Pomorskiego i pracowników bibliotek, Gminny Konkurs Poezji Polskiej, Gminny Konkurs Rodnô Mòwa, Koncerty muzyczne oraz Wieczory Kaszubskie.

2.4.7. Sport i rekreacja

Gmina Szemud dysponuje szeroką bazą obiektów sportowych i rekreacyjnych przeznaczonych dla mieszkańców. Są to hale sportowe, boiska, place zabaw, a także basen znajdujący się w Centrum Sportowym w Kielnie. Na terenie gminy funkcjonują też liczne kluby sportowe i organizacje pozarządowe związane z różnymi dziedzinami sportu m.in. piłką nożną, karate, tenisem ziemnym i stołowym, badminton i inne. W zasadzie realizacją działań w zakresie sportu w gminie Szemud zajmują się poniżej wymienione organizacje pożytku publicznego.

Tabel nr 14. Wykaz klubów sportowych i organizacji realizujących w gminie Szemud zajęcia sportowe

Nazwa	Adres	
LZS "BOJANO"	ul. Gryfa Pomorskiego 3	84-207 Bojano
UKS "DRAGON BOJANO"	ul. Gryfa Pomorskiego 3	84-207 Bojano
KKS "KOLECZKOWO"	ul. Gryfa Pomorskiego 18	84-207 Koleczkowo
Klub Sportowy GOKKEN	ul. Kochanowskiego 1a	80-209 Chwaszczyno
Klub Sportowy "RONIN"	ul. Krótka 10	84-217 Grabowiec
Klub Sportowy "EKO-PROD"	ul. Podmiejska 7	83-000 Pruszcz Gdański
Klub Szachowy "GAMBIT"	ul. Myśliwska 33	84-217 Szemud
Wiejski Klub Sportowy "Barka - Łebno"	ul. Kartuska 6	84-217 Łebno
Karate Klub Wejherowo	Oś. 1000-lecia 15	84-200 Wejherowo
LZS "DONIMIERZ"	ul. Donimirskich 37	84-217 Donimierz
UKS "KIELNO"	ul. Oliwska 56	84-208 Kielno
KKS SFORA	ul. J. Wybickiego 38	84-207 Bojano
Fundacja Leszka Kucharskiego	ul. K. Makuszyńskiego 17F/5	81-595 Gdynia
Ratownictwo Wodne Szemud	ul. Oliwska 85	84-208 Kielno
Stowarzyszenie Akademia Piłkarska „Orzełki”	ul. Kwiatowa 12	84-100 Żelistrzewo
Stowarzyszenie "Przyszłość Regionu" przy Szkole Podstawowej w Łebieńskiej Hucie	ul. Kartuska 25	84-217 Szemud

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Szemud

Na zadanie „Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu” w 2019 roku dotację otrzymało 10 organizacji pozarządowych. Przyznawanie dotacji w ramach konkursu przyczynia się do rozwoju organizacji na terenie gminy Szemud, a także różnorodności dyscyplin sportowych, które cieszą się dużym zainteresowaniem dzieci, młodzieży i dorosłych.

2.4.8. Organizacje pozarządowe

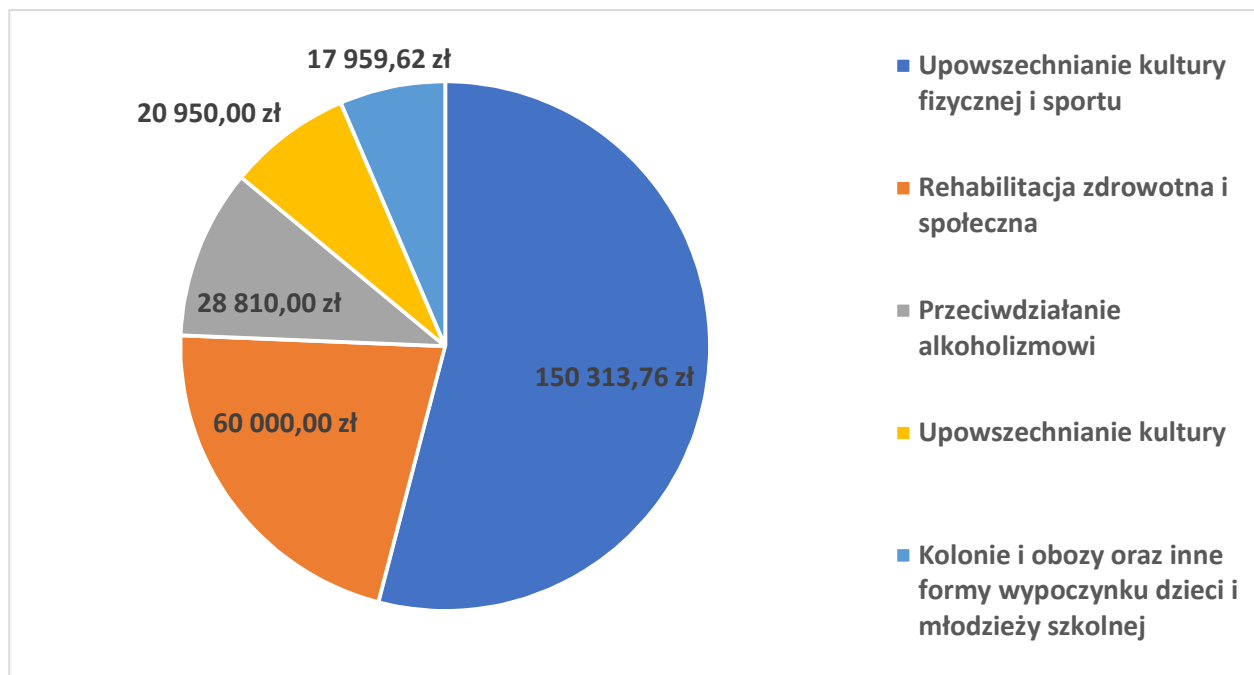
Aktem prawnym wyznaczającym priorytety, cele i zasady współpracy z organizacjami pozarządowymi jest corocznie podejmowany Program współpracy gminy Szemud z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Oprócz opisanego wyżej zadania związanego z upowszechnianiem sportu, organizacje pozarządowe mogą ubiegać się granty na inne działania. W 2019 roku zgodnie z uchwalonym Programem zlecenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym, stanowiących zadania własne gminy Szemud, polegało na dofinansowaniu zadań, przy jednoczesnym zapewnieniu przez organizacje pozarządowe lub inne uprawnione podmioty finansowego wkładu własnego w jego realizację oraz wkładu osobowego członków stowarzyszenia i pracę społeczną wolontariuszy.

W oparciu o roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi ogłaszany jest otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych, przy wsparciu finansowym gminy z zakresu:

- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ochrony i promocji zdrowia;
- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- wypoczynku dzieci i młodzieży;
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- turystyki i krajoznawstwa;
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Do konkursu przystępują różnego rodzaju organizacje, w tym stowarzyszenia, parafie, ochotnicze straże pożarne, związek harcerstwa polskiego i wiele innych.

Wykres nr 12. Wydatki na realizację zadań publicznych w ramach konkursu ofert w 2019 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Szemud

Jak wynika z powyższego wykresu najwięcej środków przeznaczono na upowszechnianie kultury fizycznej i sportu. Łączna kwota wydatków w 2019 r. na wszystkie zadania wyniosła 278 033,38 zł.

2.5. Pomoc społeczna

2.5.1. Klienci pomocy społecznej

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szemudzie wynika, że znaczna liczba rodzin z różnych powodów korzysta ze wsparcia ośrodka. Poniższa tabela obrazuje liczbę rodzin korzystających z pomocy GOPS w latach 2017-2019.

Tabela nr 15. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2017-2019

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba mieszkańców	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców
2017	640	1924	17027	11,30%
2018	635	1885	17400	10,83%
2019	603	1778	17865	9,95%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS

Porównując te dane na przestrzeni lat 2017-2019 należy zauważyć, że zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w Szemudzie, a tym samym zmniejszył się odsetek liczby osób korzystających z pomocy do ogólnej liczby mieszkańców, który w 2019 roku wyniósł 9,95 %.

W gminie Szemud od 2015 roku realizowany jest Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ), współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. PO PŻ przyczynia się do ograniczania ubóstwa poprzez zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób najbardziej potrzebujących i realizację działań na rzecz włączenia społecznego. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie lub rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych (posiłków). Z tego powodu pomoc ta trafia do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej oraz poziomem dochodów). Pomoc udzielana jest w postaci artykułów spożywczych lub posiłków, które są przekazywane bezpłatnie osobom najbardziej potrzebującym.

Tabela nr 16. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy PO PŻ w latach 2015-2018

	Podprogram 2015		Podprogram 2016		Podprogram 2017		Podprogram 2018	
	Liczba rodzin	W tym liczba osób	Liczba rodzin	W tym liczba osób	Liczba rodzin	W tym liczba osób	Liczba rodzin	W tym liczba osób
Rodziny z dziećmi	89	492	90	430	119	560	139	653
Rodziny bezdzietne	66	108	90	120	137	140	176	197
Ogółem	155	600	180	550	256	700	315	850

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań PO PŻ

Jak wynika z powyższych danych, co roku zwiększa się zapotrzebowanie na pomoc w postaci pomocy żywnościowej. Pomoc realizowana jest przez pracowników GOPS, w partnerstwie z Bankiem Żywności w Gdańsku. Ta forma pomocy cieszy się dużym zainteresowaniem wśród klientów GOPS. Stale wpływają wnioski o udzielenie tej formy pomocy. Osoby korzystające z PO PŻ stanowią grupę osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Programem osłonowym, skierowanym do mieszkańców gminy Szemud jest wieloletni program w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w formie posiłku w szkole i w domu na lata 2019-2023”. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie

pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych, niepełnosprawnych lub samotnych. Program jest elementem polityki społecznej określonej w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Szemud na lata 2014-2020 i ma na celu zmniejszanie niekorzystnych skutków ubóstwa osób i rodzin oraz poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych.

W 2019 roku z pomocy w formie dożywiania w szkole skorzystało 526 dzieci, natomiast pomocą w formie zakupu żywności objęto 395 osób. Przy udzielaniu tej formy pomocy bierze się pod uwagę podwyższone kryterium dochodowe do 150% zgodnie z uchwałą Rady Gminy Szemud, czyli 792,00 zł na osobę w rodzinie i 1051,00 zł dla osoby samotnej.

2.5.2. Powody przyznania pomocy

Osoby ubiegające się o pomoc w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szemudzie znalazły się w trudnej sytuacji życiowej spowodowanej różnymi przyczynami. Główne powody przyznawania pomocy społecznej w GOPS Szemud ilustruje poniższa tabela.

Tabela nr 17. Główne powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2017-2019

Lp.	Powody przyznania pomocy społecznej	2017	2018	2019
1	Ubóstwo	371	342	310
2	Bezdomność	8	9	8
3	Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	152	153	156
4	Bezrobocie	89	71	39
5	Niepełnosprawność	271	291	294
6	Długotrwała choroba	196	213	206
7	Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	87	74	67
8	Przemoc w rodzinie	6	7	3
9	Alkoholizm	26	22	19
10	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	0	1
11	Zdarzenie losowe	12	10	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich trzech lat najczęstszymi powodami przyznania świadczeń były: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych, bezrobocie i alkoholizm. Pozostałe powody przyznania pomocy występują znacznie rzadziej. Na uwagę zasługuje znaczny spadek liczby rodzin, które korzystały z pomocy z powodu bezrobocia. W 2019 roku było to 39 rodzin. Zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa, co najprawdopodobniej spowodowane jest otrzymywaniem przysługującego im wsparcia w postaci świadczeń rodzinnych, wychowawczych oraz programu „Dobry start”. Nie mniej jednak, pomimo tej pomocy, znaczna liczba rodzin ubiega się o pomoc, wskazując jednocześnie na inne powody przyznania pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

2.5.3. Usługi środowiskowe

Liczba osób korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby nieznacznie wzrasta. Z powodu długotrwałej choroby najczęściej korzystają osoby starsze, posiadające niskie renty lub emerytury, a także osoby z niepełnosprawnościami, które nie posiadają uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych (są to najczęściej osoby korzystające z zasiłku stałego). Pomoc ta jest realizowana zarówno w postaci pomocy finansowej (zasiłki specjalne celowe) oraz w postaci usług opiekuńczych. Liczbę osób korzystających z pomocy w postaci usług opiekuńczych określa poniższa tabela.

Tabela nr 18. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy w postaci usług opiekuńczych

Rodzaj usług	2017		2018		2019	
	Liczba rodzin	Łączna liczba świadczeń	Liczba rodzin	Łączna liczba świadczeń	Liczba rodzin	Łączna liczba świadczeń
Usługi opiekuńcze	38	17643	41	14435	32	15915
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	2	1656	2	776	2	724
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	5	790	5	790	5	789

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS

Pomoc w postaci usług opiekuńczych realizowana jest w celu wsparcia osoby wymagającej pomocy w środowisku lokalnym. Specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane są w rodzinach, w których dzieci z niepełnosprawnościami wymagają takiej pomocy (zgodnie z zaleceniami lekarskimi).

2.5.4. Wsparcie rodziny

W gminie Szemud realizowany jest Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022. Z każdego roku realizacji programu przygotowywany jest raport, w którym znajdują się informacje dotyczące problemów rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, w jaki sposób je wspierano oraz wskazywano potrzeby w zakresie wspierania rodziny. Ze sprawozdania za 2019 rok wynika, że z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szemudzie skorzystały łącznie 603 rodziny, w tym 299 rodzin z dziećmi, co stanowi niespełna 50% wszystkich rodzin będących pod opieką GOPS. Z informacji sprawozdawczych oraz pochodzących od pracowników socjalnych wynika, że w 2019 roku w 67 rodzinach zdiagnozowano większe lub mniejsze problemy opiekuńczo-wychowawcze, a 20 z nich objętych było wsparciem asystenta. Rodziny, które z różnych powodów korzystają z pomocy finansowej GOPS, posiłków w szkole lub pomocy żywnościowej, a w których nie zdiagnozowano problemów opiekuńczo-wychowawczych stanowią grupę osób zagrożoną wystąpieniem podobnych problemów z dziećmi. Wsparciem dla rodzin jest organizacja usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych. W gminie Szemud realizowano usługi w 7 rodzinach z dziećmi. Dla dzieci przewidziano też organizację wypoczynku w postaci kolonii i wycieczek. Ponadto w GOPS realizowany jest rządowy program wydawania Kart Dużej Rodziny. Z powyższych danych wynika, że działania w zakresie wsparcia rodziny w gminie Szemud są realizowane przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych, a także innych specjalistów, poprzez profilaktykę, poradnictwo specjalistyczne, usługi opiekuńcze oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Uzupełnienia wymagają zadania dotyczące tworzenia oraz rozwoju wsparcia w zakresie opieki nad dzieckiem oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i wsparcie rodzin w opiece i wychowaniu. Dotychczasowa pomoc dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w postaci zajęć w tzw. świetlicach socjoterapeutycznych od 2019 roku nie jest realizowana. Zgodnie z rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ten system funkcjonowania świetlic nie jest efektywny, a udzielana pomoc odpowiednio skuteczna. Pozytywny wpływ na dzieci uczęszczające do świetlicy w środowisku lokalnym umożliwi identyfikowanie się z miejscem, do którego regularnie przychodzą. Tam pod okiem wychowawców będą mogły korzystać z proponowanych zajęć, czy też odrabiać zadania domowe. Umieszczenie świetlicy w budynku szkoły może być niekorzystne z tego względu, że niektóre dzieci utożsamiają szkołę z nauką, która sprawia im trudności i chcą w niej przebywać jak najkrócej. Związany z tym problem tj. brak zagospodarowania czasu wolnego dzieci, mała oferta różnorodnych form spędzania czasu wolnego, braku zainteresowania rodziców oraz ich niskich

kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, nałogów i innych problemów wymagają podjęcia działań ze strony instytucji pomocowych. Ponadto oferta specjalistycznej pomocy dla rodziców i dzieci jest niedostateczna (psycholog, pedagog, terapeuta, mediator). Szczegółowe dane o sytuacji rodzin przejawiających problemy opiekuńczo-wychowawcze zaprezentowane zostały w poniższej tabeli. Dane zostały zebrane w wyniku szczegółowej analizy sytuacji rodzin korzystających ze wsparcia GOPS.

Tabela nr 19. Rodziny korzystające z pomocy GOPS, w których zdiagnozowano bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Rok	Liczba rodzin			Łączna liczba osób w rodzinach	Pozostałe główne powody korzystania z pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej				
	Ogółem	W tym wielodzietnych	W tym niepełnych		Ubóstwo	Niepełnosprawność	Długotrwała choroba	Alkoholizm	Przemoc w rodzinie
2017	87	59	19	427	58	17	23	24	15
2018	74	62	21	371	44	15	17	27	15
2019	67	43	24	317	40	23	13	19	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy problemowej sytuacji rodzin korzystających z GOPS

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej i w których zdiagnozowano bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych uległa zmniejszeniu w stosunku do 2017 roku. Omawiana bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych nie jest jedynym problemem występującym w rodzinach. Często współwystępuje też ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, alkoholizm oraz przemoc w rodzinie. Najwięcej rodzin doświadcza ubóstwa, ponadto w wielu rodzinach występuje problem związany z nadużywaniem alkoholu (tylko w nielicznych rodzinach alkoholizm jest zdiagnozowany). W 2019 roku tylko 10 rodzin skorzystało z pomocy psychologa, a 3 z pomocy prawnika. Biorąc pod uwagę złożoność problemów rodzinnych, ta oferta pomocowa jest niewystarczająca, gdyż tylko kilka rodzin skorzystało z tej formy pomocy.

2.5.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

W gminie Szemud pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc jest realizowana przez Zespół Interdyscyplinarny i powołane przez niego grupy robocze, które podejmują działania w indywidualnych sprawach. Na lata 2019-2022 został opracowany Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Szemud, którego założeniem

jest prowadzenie działalności profilaktycznej oraz pomoc konkretnym osobom i rodzinom. Dane w tabeli określają skalę zjawiska w latach 2017-2019.

Tabela nr 20. Procedura Niebieskie Karty

Rok	Liczba założonych Niebieskich Kart	Łączna liczba prowadzonych procedur Niebieskie Karty	Liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty	Liczba spotkań grup roboczych	Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego
2017	28	48	33	120	4
2018	24	41	24	79	4
2019	24	39	23	79	4

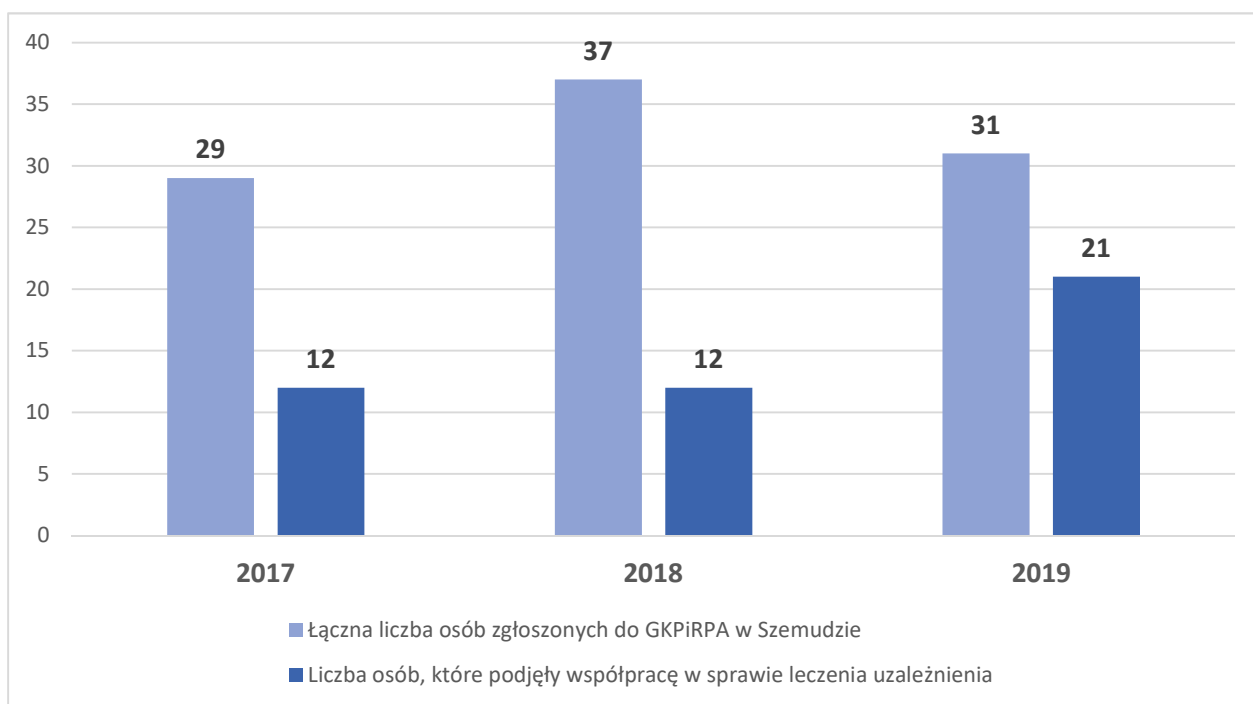
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Liczba prowadzonych spraw dotyczących Niebieskich Kart w rodzinach dotkniętych przemocą od 2017 roku uległa zmniejszeniu. Jak wynika z danych zawartych w Programie na lata 2019-2022, w 2015 roku – procedurę Niebieskie Karty prowadzono w aż 67 rodzinach, a w 2016 roku – w 59 rodzinach. Na przestrzeni 2018 i 2019 roku liczba prowadzonych procedur utrzymuje się na podobnym poziomie. Praca w rodzinach z problemem przemocy polega przede wszystkim na pomocy osobie doświadczającej przemocy i jej dzieciom (finansowej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej i wsparciu emocjonalnym). Osobom podejrzanym o stosowanie przemocy zazwyczaj proponuje się korzystanie z zajęć korekcyjno-edukacyjnych lub terapii uzależnienia, jednak zainteresowanie z ich strony w tej kwestii jest znikome lub pozorne. Nadal w świadomości społecznej, a często także w rzeczywistości, to osoba doświadczająca przemocy musi uciekać z domu i organizować życie na nowo.

2.5.6. Profilaktyka uzależnień

Badania epidemiologiczne zrealizowane w Polsce pozwalają szacować liczbę osób uzależnionych od alkoholu na ok. 600 tyś, zaś osób pijących alkohol szkodliwie – na ok. 2,5 mln.⁵ Określono też, iż w Polsce 943 tyś. dzieci i młodzieży w wieku poniżej 18 lat ma rodziców z problemami wynikającymi z picia. Populacja ta stanowi ok. 13% tej grupy wiekowej. Dzieci te stanowią grupę ryzyka- ze względu na kumulację czynników ryzyka (obciążenia genetyczne, niekorzystne środowisko rozwoju, zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców, normy oraz wzorce rodzinne i środowiskowe) są szczególnie narażone na podejmowanie zachowań ryzykownych, w tym wczesną inicjację alkoholową i ryzykowne spożywanie alkoholu.⁶

Wykres nr 13. Liczba osób, w stosunku do których Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmowała czynności zmierzające do zastosowania leczenia uzależnienia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GKiPiRPA

Problemy związane z uzależnieniem od alkoholu nie są jedynymi problemami, które dotyczą całej rodziny. Z danych pozyskanych od Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów

⁵ Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku, Warszawa 2020, s. 7.

⁶ Tamże, s. 33.

Alkoholowych wynika, że w ostatnim czasie nie zgłaszano problemów związanych z uzależnieniem od innych środków psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze), co nie znaczy, że te zjawiska nie występują. Natomiast z danych zawartych w sprawozdaniach GOPS w Szemudzie wynika, że w wielu rodzinach, gdzie występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych istnieje problem alkoholowy. W 2019 roku, na 67 rodzin, gdzie powodem korzystania z pomocy społecznej była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 19 rodzinach występował alkoholizm.

2.5.7. Budżet pomocy społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie w roku budżetowym 2019 na realizację zadań zleconych i własnych wydatkował łączną kwotę: **38.608.516,20 zł**, z czego ze środków budżetu gminy wydatkowano **1.853.477,36 zł**, natomiast kwota **36.755.038,84 zł** została przekazana ze środków budżetu państwa. Szczegółową strukturę wydatków uwzględniającą rodzaje realizowanych zadań przedstawia zestawienie poniżej.

Tabela nr 21. Struktura wszystkich wydatków GOPS w 2019 roku w podziale na zadania

Podział zgodnie z klasyfikacją budżetową	Wydatki pokryte ze środków gminy	Wydatki pokryte z dotacji zewnętrznych
85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi. Ochrona zdrowia	14.360,40	0,00
85195 Pozostała działalność. Ochrona Zdrowia	0,00	1069,00
85202 Domy Pomocy Społecznej	123.902,86	0,00
85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	6.457,49	0,00
85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne	0,00	128.095,85
85214 Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	216.000,00	170.300,00
85216	0,00	705.461,28

Zasiłki stałe		
85219 Ośrodek Pomocy Społecznej	886.028,99	64.700,00
85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	338.076,73	43.367,50
85230 Pomoc w zakresie dożywiania. Pomoc społeczna	160.000,00	240.000,00
85395 Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	Paragraf usunięty	Paragraf usunięty
85501 Świadczenia wychowawcze. Rodzina (500+)	0,00	24.029.642,26
85502 Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego. Rodzina	47.000,00	10.366.713,25
85503 Karta Dużej Rodziny. Rodzina	0,00	3.340,00
85504 Wspieranie rodziny. Rodzina – (300+)	0,00	1.002.349,70
85508 Rodziny zastępcze. Rodzina	61.650,89	0
RAZEM	1.853.477,36	36.755.038,84

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z danymi zawartymi w tabeli wynika, że zwiększeniu uległ łączny budżet GOPS w stosunku do roku 2018 i dotyczy on wydatków ze środków budżetu państwa. W 2018 roku wydatki pokryte z dotacji zewnętrznych wynosiły 30.394.207,86 zł, natomiast w 2019 roku jest to kwota 36.755.038,84 zł, co wynika w większości ze zmian dotyczących przyznawania świadczeń wychowawczych (500+) bez kryterium dochodowego. Ponadto zauważa się znaczny wzrost wydatków za instytucjonalną opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi w domach pomocy społecznej. W 2020 roku wydatek na domy pomocy społecznej wzrósł i wyniósł 186 806,00zł (o 62 603,00zł więcej niż w roku 2019). Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, w tej kategorii wydatków utrzyma się raczej trend wzrostowy.

2.6. Wnioski płynące z diagnozy

1. Gmina Szemud usytuowana jest w pobliżu aglomeracji trójmiejskiej, co korzystnie wpływa na rozwój mieszkalnictwa, w szczególności w miejscowościach: Koleczkowo, Bojano, Dobrzewino, Karczemki i Kielno. W tych wsiach szybko powstają nowe osiedla budownictwa jednorodzinne. Natomiast powstająca trasa S6 skróci jeszcze czas dojazdu do pracy np. do Gdyni, a ponadto gmina Szemud stanie się bardziej atrakcyjna dla potencjalnych przedsiębiorców.
2. Obserwuje się stały wzrost liczby mieszkańców gminy zameldowanych na pobyt stały, w 2017 roku wg stanu na 31 grudnia 2017 zameldowanych było 17027 osób, natomiast w 2019 roku jest to już 17865 osób.
3. Strukturę kategorii wiekowych ludności gminy można uznać za korzystną. Zdecydowaną większość mieszkańców gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym (60,96%), grupa dzieci i młodzieży (27,36%) jest liczniejsza niż seniorzy (11,68%). Nie mniej jednak, podobnie jak w innych gminach w Polsce prognozowany jest przyrost liczby seniorów. Indeks starości w 2030 roku w porównaniu do 2016 roku zwiększy się w każdej gminie województwa pomorskiego. Zjawisko to wymaga interwencji ze strony samorządu lokalnego i całej społeczności lokalnej, np. w zakresie zapewnienia mieszkańcom usług związanych z opieką długoterminową, środowiskową czy też organizacji działań mających na celu aktywizację osób starszych.
4. Według prognozy demograficznej GUS w 2030 roku w odniesieniu do roku 2016 liczba ludności zwiększy się o 24,4%. Zatem można uznać, że prognozy demograficzne dla naszej gminy są optymistyczne. W roku 2030 gminę Szemud ma zamieszkiwać 21227 mieszkańców i nadal ma utrzymywać się trend związany z korzystną strukturą wieku ludności. Gmina Szemud jest jedną z gmin województwa pomorskiego, gdzie prognozowany jest w 2030 roku jeden z najwyższych wskaźników urodzeń na 1000 mieszkańców (12,6) oraz jeden z najniższych wskaźników zgonów na 1000 mieszkańców (6,1). W związku z tym, że prognozowany jest przyrost liczby mieszkańców w każdej kategorii wiekowej należy zwiększyć działania ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców w każdej grupie wiekowej.
5. Gmina Szemud osiąga wyższe aniżeli w powiecie wejherowskim wskaźniki przedsiębiorczości. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców w 2019 roku wyniosła 1053, natomiast w powiecie 954 osoby. Liczne przedsiębiorstwa usytuowane na

terenie naszej gminy przyczyniają się do rozwoju możliwości znalezienia atrakcyjnej pracy, przez co lokalny rynek pracy jest zróżnicowany.

6. Na powstawanie nowych przedsiębiorstw wpływają liczne zachęty ze strony władz samorządowych, w tym spotkania dla przedsiębiorców w ramach działań realizowanych przez Szemudzkie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości oraz przestrzenne i infrastrukturalne przygotowanie terenów do zagospodarowania. Jeszcze większy rozwój w tym zakresie, przewidywany jest po zakończeniu budowy trasy S6.
7. Gmina Szemud charakteryzuje się mało korzystnymi warunkami do produkcji rolnej z powodu rozdrobnionej struktury gospodarstw, a także słabych gleb. Problem dotyczy głównie zachodniej części gminy, uboższej pod względem walorów turystycznych i bardziej oddalonej od ośrodków miejskich. Natomiast w części wschodniej gminy następuje spadek użytków rolnych, na rzecz budownictwa mieszkaniowego.
8. Od 2017 roku następował systematyczny spadek liczby osób bezrobotnych w gminie Szemud. Podobne tendencje zauważyć można w całym powiecie wejherowskim, gdzie na koniec 2017 roku odnotowano 2,06% bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców, a w grudniu 2019 roku było to już 1,57%. W gminie Szemud odsetek bezrobotnych jest niższy niż w powiecie i w 2019 roku wynosił 1,2%. W 2020 roku liczba bezrobotnych w gminie i całym powiecie wzrosła, nie zwiększyło to jednak liczby osób korzystających z tego tytułu z pomocy społecznej.
9. Na terenie gminy Szemud działa tylko jeden podmiot ekonomii społecznej, tj. Warsztat Terapii Zajęciowej w Bojanie. Brakuje spółdzielni socjalnych, podmiotów reintegracyjnych dla długotrwale bezrobotnych oraz zakładów pracy chronionej i zakładów aktywności zawodowej dla osób niepełnosprawnych. Biorąc pod uwagę, że niepełnosprawność i długotrwała choroba stanowią jedno z najczęstszych powodów korzystania z pomocy GOPS należałoby rozwijać system wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami.
10. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden żłobek, opieka i wychowanie dzieci do lat 3 realizowana jest w 2 klubach dziecięcych w Szemudzie i w Bojanie. Ze względu na stały wzrost liczby mieszkańców koniecznym wydaje się rozwój tej formy opieki nad dziećmi do lat 3.
11. W gminie Szemud funkcjonuje 9 szkół podstawowych (w tym 1 niepubliczna). Jak wynika z danych GUS w 2019 r. na jeden oddział szkolny przypadało 19 uczniów. W tym samym roku

szkolnym 974 dzieci realizowało zajęcia w 14 placówkach wychowania przedszkolnego (w tym 672 dzieci w 6 przedszkolach publicznych i niepublicznych). W 2019 roku liczba miejsc w przedszkolach była wystarczająca.

12. Dzieci niepełnosprawne uczęszczają do różnych placówek oświatowych, ze względu na stopień i rodzaj niepełnosprawności. Jest to między innymi Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Kielnie, a także OREW i SOSW na terenie powiatu lub Gdyni. Takie rozwiązanie nie jest korzystne zarówno dla dzieci, rodziców jak i gminy. Duże odległości od miejsca zamieszkania dzieci do szkół powodują znaczne utrudnienia logistyczne. Zdarza się, że czas podróży do i ze szkoły znacznie się przedłuża, z powodu konieczności pokonywania dużych odległości, co niewątpliwie nie sprzyja samopoczuciu dzieci podróżujących tymi pojazdami. Wydaję się być zasadnym opracowanie nowych rozwiązań w zakresie edukacji dzieci niepełnosprawnych w gminie Szemud.
13. Przeprowadzone badanie wśród uczniów wskazuje na konieczność realizacji działań nie tylko w zakresie upowszechniania sportu, a także innych zajęć rozwijających dla najmłodszych mieszkańców gminy. Szczególnie ważnym wydaje się podjęcie działań motywujących do podejmowania różnych aktywności przez dzieci i młodzież zamieszkujących gminę Szemud, które nie wykazały chęci uczestniczenia w żadnej aktywności poza szkołą.
14. W zakresie bezpieczeństwa publicznego w gminie swoje zadania realizują Komisariat Policji oraz Państwowa i Ochotnicza Straż Pożarna. Z danych pozyskanych od Policji wynika, że z roku na rok wzrasta liczba różnego rodzaju przestępstw, obserwuje się wzrost w kategorii „Kradzież z włamaniem” oraz w kategorii „Narkotyki”. Natomiast dane OSP pokazują, że więcej interwencji związanych jest z innymi zagrożeniami (np. wypadki drogowe), natomiast pożary zdarzają się średnio tyle samo w roku.
15. W gminie Szemud podstawową opiekę zdrowotną dla mieszkańców realizują dwa NZOZ-y. Z danych GUS wynika, że średnia liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca, wynosi 0,9 porady i jest znacznie niższa w porównaniu do powiatu (4,3 porady). Poradnia stomatologiczna w ramach NFZ funkcjonuje jedynie w ARS-Medica w Bojanie, tak samo jest z poradnią ginekologiczną. Taka sytuacja stanowi utrudnienie dostępności do lekarzy tych specjalności dla znacznej liczby mieszkańców gminy.

16. W związku z tendencją starzenia się społeczeństw konieczny jest stały rozwój usług skierowanych do tej grupy mieszkańców. W gminie Szemud obecna oferta dla seniorów nie jest wystarczająca. Główny ciężar pomocy osobom starszym spoczywa na członkach rodzin oraz na ośrodku pomocy społecznej. Brakuje wsparcia środowiskowego, klubów seniora, grup samopomocowych. Brak też oferty pomocowej dla opiekunów osób starszych, która wydaje się być niezbędna w procesie opieki nad seniorami.
17. Do 2019 roku wydarzenia i imprezy kulturalne były cyklicznie realizowane przez Urząd Gminy, GCKSiR w Szemudzie oraz Bibliotekę Publiczną. Z powodu epidemii większość działań została zawieszona, natomiast część z nich przeniesiono do Internetu. Powrót do działalności z przed epidemii będzie wyzwaniem dla samorządów i instytucji kultury.
18. W gminie Szemud działalność sportowa realizowana jest głównie przez kluby sportowe, które mogły ubiegać się o dotację ze środków budżetu gminy. Swoją działalność prowadzą na gminnych halach sportowych, boiskach oraz w Centrum Sportowym w Kielnie.
19. Na terenie gminy Szemud funkcjonują organizacje pozarządowe, w szczególności z zakresu sportu i rekreacji. W celu zwiększania udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych gmina Szemud corocznie ustala program współpracy z nimi i przyznaje dotacje. Nadal obserwuje się niewystarczającą ofertę organizacji pozarządowych, które swoim zakresem oddziaływania obejmowałyby inne grupy, takie jak: seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny wieloproblemowe.
20. W latach 2017-2019 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej. Ta tendencja utrzymała się również w 2020 roku, gdzie z pomocy społecznej skorzystały 532 rodziny, w tym 1587 osób, co stanowi 8,68% wszystkich mieszkańców gminy wg stanu na 31 grudnia 2020 r. (18275 osób). W porównaniu do roku 2017 odnotowano spadek liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej w wysokości 2,62%. Przyczyną takiego stanu rzeczy wydaje się być wprowadzenie rządowego programu Rodzina 500+, a także obserwowany od kilku lat spadek bezrobocia w gminie. Na stałym poziomie utrzymuje się natomiast odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (ok. 320 osób).
21. Pomimo ogólnego spadku liczby rodzin ubiegających się o pomoc od 2018 roku, utrzymuje się stała liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020. Jest to pomoc skierowana do osób i rodzin, które z powodu

niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie i rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych, z tym, że kryterium dochodowe zostaje zwiększone do wysokości 220% kryterium dochodowego, (czyli, dla osoby w rodzinie jest to kwota 1161,60 zł, natomiast dla osoby samotnie gospodarującej kwota 1542,20 zł). W tej grupie klientów znajdują się rodziny i osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej.

22. Zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa, co najprawdopodobniej spowodowane jest otrzymywaniem przysługującego im wsparcia w postaci świadczeń rodzinnych, wychowawczych oraz programu „Dobry start”. Nie mniej jednak, pomimo tej pomocy, znaczna liczba rodzin ubiega się o pomoc, wskazując jednocześnie na inne powody przyznania pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Do najliczniejszych powodów korzystania z pomocy społecznej w gminie Szemud w 2019 roku należy zaliczyć niepełnosprawność (294 rodziny), długotrwałą chorobę (206 rodzin) i można przypuszczać, że odsetek mieszkańców korzystających z tych powodów w ciągu kolejnych lat będzie utrzymywał się na podobnym poziomie. Do kolejnych powodów ubiegania się o pomoc należy potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności (156 rodzin) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (67 rodzin). Obecnie wsparcie w tych rodzinach realizowane jest przez pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny, (który może mieć pod opieką jedynie do 15 rodzin jednocześnie). W sytuacji, gdy zdiagnozowana liczba rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze jest znacznie wyższa, konieczne jest opracowanie rozwoju asystentury dla rodzin oraz instytucji wsparcia dla rodzin.
23. W gminie Szemud stale rozwijana jest pomoc dla osób niepełnosprawnych w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Od 2020 roku realizowana jest również usługa asystenta osoby niepełnosprawnej oraz usługa opieki wytchnieniowej. Z uwagi na to, że liczba osób niepełnosprawnych, korzystających z pomocy w naszej gminie utrzymuje się na wysokim poziomie należałoby w dalszym ciągu rozwijać te formy pomocy.
24. Na terenie gminy Szemud w zasadzie nie jest dostępny zasób instytucjonalnego wsparcia środowiskowego w postaci dziennych domów pomocy, środowiskowych domów samopomocy i mieszkań chronionych, które byłyby adresowane do osób starszych i niepełnosprawnych.

25. W gminie Szemud funkcjonuje Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który podejmuje interwencje w sprawach osób dotkniętych przemocą i realizuje zadania dotyczące profilaktyki przeciwdziałania przemocy. Z analizy przypadków przemocy w rodzinie w latach ubiegłych, wynika, że znaczna część Niebieskich Kart jest zakładana w rodzinach, gdzie występuje problem alkoholowy.
26. Wzrastają wydatki na instytucjonalną opiekę osób starszych i niepełnosprawnych w domach pomocy społecznej. W 2020 roku wydatek na domy pomocy społecznej wyniósł 186 806,00 zł (jest to o 62 603,00zł więcej niż w roku 2019). Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, w tej kategorii wydatków utrzyma się raczej trend wzrostowy. Dlatego istotny jest rozwój w gminie Szemud instytucji, organizacji i podmiotów wsparcia środowiskowego.

III. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z analiz dotyczących obecnej i przyszłej sytuacji firmy, instytucji czy projektu. Zwrot SWOT pochodzi z j. angielskiego od pierwszych liter wyrazów: *Strength* (silne strony), *Weakness* (słabe strony), *Opportunities* (szanse, okazje) oraz *Threats* (zagrożenia). Analiza ta jest metodą identyfikacji słabych i silnych stron oraz badania szans i zagrożeń, przed jakimi stoi przedsiębiorstwo lub instytucja. Analiza SWOT opiera się podziale wszystkich czynników, które wpływają na bieżącą i przyszłą pozycję firmy czy instytucji. Zarówno jedne jak i drugie mogą oddziaływać pozytywnie jak i negatywnie. Samo dostrzeżenie słabych i mocnych stron to za mało, potrzebny jest jeszcze plan ich wykorzystania – w przypadku silnych stron, albo neutralizowania - w przypadku słabych stron⁷. Przeprowadzona diagnoza sytuacji społeczno-demograficznej gminy identyfikuje główne problemy społeczne i służy określeniu mocnych i słabych stron gminy Szemud oraz szans i zagrożeń.

3.1. Mocne strony

- Spadek liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej dzięki poprawie warunków materialnych rodzin;
- Zmniejszające się bezrobocie, a tym samym spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu;
- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez funkcjonowanie Szemudzkiego Centrum Wspierania Przedsiębiorczości;
- Wysoki standard obiektów sportowych (boiska, hale sportowe, basen);
- Powiększająca się infrastruktura opieki nad dziećmi do lat 3 w postaci klubów dziecięcych;
- Dobrze rozwinięta sieć przedszkoli i szkół podstawowych;
- Wysoki standard obiektów oświatowych;

---

⁷ K. B. Matusiak, Innowacje i transfer technologii- Słownik pojęć, 2011, s. 16.

- Funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej w Bojanie, jako forma wsparcia dla osób z niepełnosprawnością;
- Wspieranie osób niepełnosprawnych w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych;
- Funkcjonowanie szkoły podstawowej z oddziałami integracyjnymi;
- Współpraca specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3.2. Słabe strony

- Funkcjonowanie tylko jednego podmiotu ekonomii społecznej (WTZ), brak spółdzielni socjalnych, klubów integracji społecznej i zakładów pracy chronionej;
- Brak specjalistów udzielających wsparcia rodzinom wieloproblemowym (psychologów, terapeutów, pedagogów, mediatorów);
- Niski odsetek rodzin, którym można zapewnić pomoc asystenta rodziny;
- Brak oferty wsparcia środowiskowego dla seniorów w postaci klubów oraz grup samopomocowych, a także dziennego domu pobytu;
- Brak systemu wsparcia opiekunów osób starszych i z niepełnosprawnościami;
- Brak placówek edukacyjno-rehabilitacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (konieczność dowożenia uczniów do placówek poza gminą);
- Niewystarczające środki na utrzymanie rozbudowanej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej;
- Niewystarczające środki na zajęcia rozwijające zainteresowania dzieci i młodzieży.

3.3. Szanse

- Wysoka dynamika przyrostu ludności w gminie Szemud oraz optymistyczne prognozy demograficzne, które związane są z korzystną strukturą wieku ludności w prognozie długookresowej;
- Wzrost współpracy samorządu terytorialnego oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi;
- Rozwój przedsiębiorczości w gminie na skutek budowy trasy S6, a także działań Szemudzkiego Centrum Wspierania Przedsiębiorczości;
- Rozwój wsparcia instytucjonalnego i środowiskowego dla seniorów oraz ich opiekunów;
- Rozwój infrastruktury społecznej na terenie gminy, powstawanie nowych lub adaptacja istniejących budynków, jako instytucji wspierających osoby z niepełnosprawnościami oraz dla rodzin z dziećmi;
- Rozwój ekonomii społecznej i dobrze rozwinięta infrastruktura wspierająca podmioty ekonomii społecznej na poziomie województwa pomorskiego szansą na tworzenie np. spółdzielni socjalnych na terenie gminy.

3.4. Zagrożenia

- Zmiany związane z zanikiem więzi międzypokoleniowych spowodowanych migracją ludności w gminie Szemud, jako wynik intensywnego rozwoju budownictwa jednorodzinnego;
- Niskie zainteresowanie integracją ze środowiskiem lokalnym napływowych mieszkańców gminy;
- Brak rozwiniętego systemu usług środowiskowych adresowanych do seniorów, czego konsekwencją jest wzrost wydatków na zapewnienie wsparcia w domach pomocy społecznej;

- Pomimo spadku liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się wysoki odsetek liczby rodzin korzystających ze wsparcia z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej choroby;
- Utrzymująca się liczba rodzin będących pod opieką GOPS z powodu problemów opiekuńczo-wychowawczych i bezradności pomimo spadającej liczby rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej, co związane jest z poprawą ich sytuacji materialnej (świadczenia z programu Rodzina 500+);
- Wyzwania w zakresie zmian kulturowych, cywilizacyjnych oraz w podejściu do wychowywania dzieci, a w szczególności do przenoszenia odpowiedzialności za ich wychowanie na instytucje;
- Negatywne skutki epidemii COVID-19 w Polsce: ubożenie społeczeństwa, wzrost bezrobocia, zaburzenia więzi społecznych oraz wzrost poczucia niepewności jutra.

IV. Założenia strategiczne

4.1. Wizja i misja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja i misja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Szemud została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Wizja:

Gmina Szemud jest miejscem dynamicznie rozwijającym się, z dostępnością do wysokiej jakości usług społecznych oraz warunkami sprzyjającymi integracji społecznej i podnoszeniu poziomu lokalnego kapitału gospodarczego i społecznego.

Misja:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030 jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz dążenie do zrównoważonego rozwoju całej gminy przy zastosowaniu wielopłaszczyznowej współpracy z lokalnymi partnerami.

Proponowana misja zakłada stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia, który zachęca do wprowadzania nowych rozwiązań, wymagających aktywizacji środowiska lokalnego oraz niwelowania zidentyfikowanych problemów społecznych.

4.2. Określenie obszarów strategicznych

Określenie głównych obszarów strategicznych jest istotnym elementem strategicznego planowania, którego dalszym etapem będzie ustalenie celów strategicznych oraz operacyjnych. W wyniku przeprowadzonej diagnozy społecznej wyodrębniono następujące główne obszary strategiczne:

1. Silna i zdrowa rodzina
2. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów
3. Poprawa sytuacji społecznej osób starszych
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
5. Wzmocnienie i rozwój aktywności lokalnej oraz przedsiębiorczości

Obszar strategiczny I: Silna i zdrowa rodzina

Rodzina jako instytucja społeczna jest w kręgu zainteresowań wielu naukowców i specjalistów m.in. socjologów, pracowników socjalnych i pedagogów. Definicję rodziny, która jest przytaczana w rozmaitych opracowaniach naukowych sformułował August Comte. Określił on rodzinę jako podstawową grupę społeczną, na której opiera się społeczeństwo⁸. W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej także występuje pojęcie rodziny, która stanowi, że rodzina znajduje się pod ochroną i opieką RP oraz że państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia jej dobro. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych⁹. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji i systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję, a następnie przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują się dzieci. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują u dzieci kłopoty z nauką, problemy wychowawcze, aż do wkraczania na drogę konfliktu z prawem.

Niewystarczający rozwój aktywnych form wsparcia dla osób zagrożonych dezintegracją społeczną i zawodową może prowadzić do społecznego wykluczenia. Dużym utrudnieniem w prowadzeniu aktywnej pomocy społecznej skierowanej do rodzin jest brak organizacji pozarządowych zajmujących się tą tematyką na terenie gminy Szemud. Aktywizacja społeczności lokalnej w celu rozwiązania trudnych problemów stanowi ważne i niełatwe wyzwanie dla pomocy społecznej.

Obszar strategiczny II. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów

Niepełnosprawność według ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oznacza „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”¹⁰. Rodziny z osobami niepełnosprawnymi są częściej narażone na zwiększone

---

⁸ Z. Tyszka, Rodzina w świecie współczesnym – jej znaczenie dla jednostki i społeczeństwa, [w:] Pedagogika Społeczna, pod red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Warszawa 1995, s. 137.

⁹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997, Dz.U. 1997 nr 78. poz. 483 ze zm.

¹⁰ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz.U. z 2020, poz. 426 z późn. zm.).

występowanie niedostatku, ubóstwa, niewydolności opiekuńczej i wychowawczej. Do najczęstszych problemów z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne w codziennym życiu należy zaliczyć:

- utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych wynikający z niedostatecznej bazy rehabilitacji leczniczej,
- niską aktywność zawodową na otwartym rynku pracy,
- brak zakładów pracy chronionej,
- trudną sytuację materialną oraz bariery psychospołeczne i architektoniczne utrudniające aktywność społeczną i zawodową.

W wyniku diagnozy ustalono, że jednym z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej jest niepełnosprawność i długotrwała choroba. Biorąc pod uwagę tendencje demograficzne, ta grupa klientów pomocy społecznej będzie utrzymywać się na podobnym poziomie. Specyfika problemu i skala potrzeb w tym obszarze wymaga zaplanowania strategicznych działań, z tego względu, że zasoby instytucjonalne wsparcia środowiskowego w gminie są niewystarczające. W trudnej sytuacji są także opiekunowie osób niepełnosprawnych, dla których oferta wsparcia opiekuńczego i psychologicznego jest niewystarczająca.

Obszar strategiczny III. Poprawa sytuacji społecznej osób starszych

Starzenie się społeczeństwa staje się problemem powszechnym we współczesnym świecie. Rola i pozycja człowieka starego w nowoczesnym społeczeństwie bardzo się zmieniła. Obecnie nie do końca można sprecyzować pojęcie - człowiek stary. Biologiczny wiek nie zawsze związany jest ze zmianami psychofizycznymi, dlatego też pojęcie osoby starszej często określa osoby w wieku poprodukcyjnym lub emerytalnym. Należy pamiętać, że starzenie się postępuje stopniowo, dlatego nie powinien to być okres nagłego i całkowitego wycofania się z życia społecznego, towarzyskiego i kulturalnego. W przeciwnym wypadku może to spowodować izolację i osamotnienie.

Mając na uwadze strukturę rodzin, które nie są w pełni wydolne w zaspokajaniu potrzeb swoich najstarszych członków, istnieje potrzeba zbudowania sprawnego systemu pomocy, który będzie uwzględniał najważniejsze potrzeby ludzi starszych.

Obszar strategiczny IV. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Wykluczenie społeczne charakteryzuje się ograniczonym uczestnictwem w życiu społecznym i zbiorowym, w jego ważnych aspektach i obszarach. Charakteryzuje je także ograniczony dostęp do zasobów i instytucji systemów społecznych, które ułatwiają integrację. Wykluczenie społeczne może odnosić się do wykluczania jednostek i grup albo do stanu wykluczenia. Zgodnie z definicją, za osoby wykluczone społecznie uważa się osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej. Są to wymienione powody korzystania z pomocy społecznej w przedstawionej diagnozie, między innymi ubóstwo, bezrobocie, bezdomność, niepełnosprawność, długotrwała choroba, przemoc w rodzinie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. W gminie Szemud w 2019 roku z pomocy społecznej z różnych powodów skorzystały łącznie 603 rodziny. W celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu tej grupy mieszkańców konieczne jest podejmowanie interwencji społecznych.

Obszar strategiczny V. Wzmocnienie i rozwój aktywności lokalnej oraz przedsiębiorczości

Jedną z najważniejszych kwestii dla intensywnego rozwoju społecznego gminy Szemud jest aktywizacja oraz pobudzanie wśród mieszkańców jej potencjału. Głównym czynnikiem rozwoju gminy jest wysoki kapitał społeczny, dlatego też wyzwaniem o charakterze strategicznym jest stworzenie warunków do bezinteresownego zaangażowania mieszkańców w życie wspólnoty obywatelskiej. Podstawą planowania w tym obszarze powinny być organizacje pozarządowe (NGO). Na terenie gminy Szemud funkcjonuje sporo organizacji, których celem statutowym jest upowszechnianie sportu i rekreacji, brakuje natomiast stowarzyszeń i fundacji, których działania statutowe byłyby skupione wokół problemów niepełnosprawności, osób starszych, aktywizacji społecznej czy przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. W celu poprawy jakości życia mieszkańców gminy należy wspierać i aktywizować lokalnych partnerów do współdecydowania w ważnych kwestiach społecznych.

V. Wytyczenie celów strategicznych, operacyjnych oraz określenie zadań i wskaźników

Cel strategiczny I: Silna i zdrowa rodzina

Tabela nr 22. Cel strategiczny I: Silna i zdrowa rodzina

Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
Cel operacyjny 1 Skuteczne wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej	1.1 Promowanie różnych form integracji oraz programów wspierających rodziny objętych pomocą społeczną w prawidłowym wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych	1.1.a) Liczba grup samopomocowych 1.1.b) Liczba kampanii promocyjnych	GOPS, Centrum Wsparcia Rodziny, UG Szemud, NGO
	1.2. Utworzenie i prowadzenie Centrum Wsparcia Rodziny w Szemudzie (porady psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne, w tym terapia uzależnień, mediacje, terapia rodzin, pomoc prawna)	1.2.a) Liczba zatrudnionych specjalistów w Centrum Wsparcia Rodziny 1.2.b) Liczba udzielonych porad i konsultacji	
	1.3. Rozwój asystentury rodzinnej poprzez szkolenia i doskonalenie zawodowe zatrudnionych asystentów rodziny	1.3.a) Liczba asystentów rodziny w gminie 1.3.b) Liczba szkoleń skierowanych do asystentów rodziny	
	1.4. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości świadczonej pracy socjalnej	1.4.a) Liczba pracowników socjalnych w gminie 1.4.b) Liczba szkoleń skierowanych do pracowników socjalnych	
	1.5. Nawiązywanie partnerstw i współpracy w zakresie wsparcia rodzin będących w trudnej sytuacji	1.5.a) Liczba wspólnie zrealizowanych programów 1.5.b) Liczba nawiązanych partnerstw	

	1.6. Ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	1.6.a) Liczba rodzin wspierających 1.6.b) Liczba szkoleń skierowanych do rodzin wspierających	
Cel operacyjny 2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zmniejszenie skali ubóstwa rodzin	2.1. Realizacja programów dożywiania oraz wsparcia materialnego dla rodzin najuboższych 2.2. Udzielanie informacji rodzinom o możliwych formach wsparcia w zakresie świadczeń pieniężnych oraz usług	2.1.a) Liczba dzieci i dorosłych objętych pomocą w postaci dożywiania 2.1.b) Liczba dzieci którym przyznano stypendia socjalne 2.2.a) Liczba przygotowanych informacji dla mieszkańców (strony www, miesięcznik Lesôk)	GOPS, UG Szemud, NGO
Cel operacyjny 3 Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju	3.1. Wspieranie działań w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży 3.2. Promowanie osiągnięć dzieci i młodzieży 3.3. Utworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Centrum Wsparcia Rodziny 3.4. Zwiększenie oferty zajęć rozwijających zainteresowania dla dzieci i młodzieży (kółka tematyczne, integracja, socjalizacja) 3.5. Rozwijanie i wspieranie programów aktywizujących ideę wolontariatu	3.1.a) Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach dodatkowych 3.2. a) Liczba przyznanych stypendiów naukowych i za szczególne osiągnięcia 3.3. a) Liczba placówek 3.3. b) Liczba zatrudnionych wychowawców w placówkach 3.3.c) Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach placówek wsparcia dziennego 3.4.a) Liczba zajęć 3.4.b) Liczba dzieci biorących udział w zajęciach 3.5.a) Liczba inicjatyw wspierających wolontariat 3.5.b) Liczba wydarzeń z udziałem wolontariuszy 3.5.c) Liczba wolontariuszy	Instytucje kultury, oświatowe, Centrum Wsparcia Rodziny, GOPS, GKPiRPA, UG Szemud, NGO, parafie,

Cel strategiczny II: Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów

Tabela nr 23. Cel strategiczny II: Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów

Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
<p>Cel operacyjny 1 Stworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>1.1. Rozwijanie usług z zakresu edukacji, profilaktyki, ochrony zdrowia i rehabilitacji poprzez utworzenie i prowadzenie Centrum Rehabilitacji w Kielnie</p> <p>1.2. Rozwijanie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz realizacja świadczeń socjalnych dla osób z niepełnosprawnościami</p> <p>1.3. Rozwijanie wysokiej jakości usług dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>1.1.a) Liczba uczniów z niepełnosprawnościami uczęszczających na zajęcia edukacyjne 1.1.b) Liczba zatrudnionych specjalistów w zakresie fizjoterapii i rehabilitacji 1.1.c) Liczba udzielonych świadczeń</p> <p>1.2.a) Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi 1.2.b) Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających ze świadczeń pomocy społecznej 1.2.c) Liczba świadczeń</p> <p>1.3.a) Liczba asystentów osobistych dla osób z niepełnosprawnościami 1.3.b) Liczba godzin tych usług 1.3.c) Liczba szkoleń dla asystentów</p>	<p>Centrum Rehabilitacji, NGO, UG Szemud, GOPS</p>
<p>Cel operacyjny 2 Rozwój wsparcia dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>2.1. Udzielanie informacji o dostępnych świadczeniach finansowych i niefinansowych dla opiekunów osób zależnych</p> <p>2.2. Rozwój usługi opieki wytchnieniowej</p>	<p>2.1.a) Liczba przyznanych świadczeń dla opiekunów 2.1.b) Liczba informacji o dostępnej pomocy dla opiekunów</p> <p>2.2.a) Liczba zrealizowanych godzin usługi opieki wytchnieniowej</p>	<p>GOPS Centrum Rehabilitacji, NGO, UG Szemud,</p>

	2.3. Wsparcie dla opiekunów (pomoc psychologiczna, grupy samopomocowe)	2.3.a) Liczba konsultacji ze specjalistami 2.3.b) Liczba grup samopomocowych	
Cel operacyjny 3 Aktywizacja i włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami	3.1. Dostosowywanie stron internetowych instytucji publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami 3.2. Monitoring miejsc publicznych pod względem ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami 3.3. Rozwój instytucji i podmiotów reintegracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami	3.1.a) Liczba dostosowanych stron internetowych 3.2.a) Liczba miejsc monitorowanych pod względem ich dostępności 3.3.a) Liczba podmiotów reintegracji 3.3.b) Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem	Instytucje kultury, oświatowe, GOPS, UG Szemud, NGO

Cel strategiczny III: Poprawa sytuacji społecznej osób starszych

Tabela nr 24. Cel strategiczny III: Poprawa sytuacji społecznej osób starszych

Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
<p>Cel operacyjny 1</p> <p>Aktywizacja społeczna osób starszych</p>	<p>1.1. Stworzenie warunków umożliwiających osobom starszym pełne uczestnictwo w życiu społecznym gminy (powołanie rady seniorów, przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na wiek)</p> <p>1.2. Wspieranie aktywności edukacyjnej, kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej seniorów (spotkania integracyjne, kluby seniora)</p> <p>1.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi udzielającym wsparcia osobom starszym (w zakresie aktywizacji i rehabilitacji)</p>	<p>1.1.a) Liczba inicjatyw obywatelskich osób starszych</p> <p>1.1.b) Liczba kampanii i materiałów promocyjnych</p> <p>1.2.a) Liczba spotkań i inicjatyw dla seniorów</p> <p>1.2.b) Liczba klubów seniora</p> <p>1.3.a) Liczba inicjatyw skierowanych do osób starszych</p>	<p>UG Szemud, Instytucje kultury i sportu, biblioteki, NGO, GOPS, parafie, Caritas</p>
<p>Cel operacyjny 2</p> <p>Rozwój opieki środowiskowej dla seniorów w miejscu zamieszkania</p>	<p>2.1. Stwarzanie warunków wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i środowiskowego dla osób starszych (w tym utworzenie dziennego domu pobytu)</p> <p>2.2. Wysokiej jakości usługi opiekuńcze dla seniorów</p>	<p>2.1.a) Liczba uczestników konsultacji specjalistycznych</p> <p>2.1.b) Liczba udzielonych porad osób objętych wsparciem środowiskowym</p> <p>2.2.a) Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi</p> <p>2.2.b) Liczba udzielonych świadczeń</p>	<p>GOPS, Centrum Rehabilitacji, Centrum Wsparcia Rodziny, UG Szemud, NGO</p>

	<p>2.3. Rozwój sieci wsparcia dla członków rodzin opiekujących się osobami starszymi (wsparcie psychologiczne, prawne, grupy wsparcia)</p> <p>2.4. Rozwój i promocja idei wolontariatu socjalnego i włączenie wolontariuszy do pomocy osobom starszym</p>	<p>2.3.a) Liczba konsultacji ze specjalistami 2.3.b) Liczba grup wsparcia</p> <p>2.4. a) Liczba wolontariuszy zaangażowanych w pomoc osobom starszym 2.4.b) Liczba osób starszych objętych pomocą wolontariuszy</p>	
<p>Cel operacyjny 3 Przeciwdziałanie zagrożeniom dla bezpieczeństwa osób starszych</p>	<p>3.1. Zwiększanie świadomości mieszkańców gminy na temat praw i przeciwdziałanie przemocy wobec osób starszych</p> <p>3.2. Działania interwencyjne w sytuacji zagrożenia przemocą wobec osób starszych</p> <p>3.3. Inicjowanie i organizowanie kampanii na temat przestępstw wobec osób starszych oraz minimalizacja ryzyka ich wystąpienia</p>	<p>3.1.a) Liczba kampanii 3.1.b) Liczba materiałów informacyjnych</p> <p>3.2.a) Liczba założonych Niebieskich Kart</p> <p>3.3.a) Liczba kampanii 3.3.b) Liczba wykrytych przestępstw</p>	<p>GOPS, UG Szemud, NZOZ, Zespół Interdyscyplinarny, Policja</p>

Cel strategiczny IV: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Tabela nr 25. Cel strategiczny IV: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
Cel operacyjny 1 Prowadzenie działań aktywizujących osoby zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym	1.1. Zmniejszanie skali ubóstwa osób i rodzin	1.1.a) Liczba zasiłków stałych, okresowych i celowych 1.1.b) Liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej	GOPS, PUP, NGO, UG Szemud
	1.2. Aktywizacja osób bezrobotnych poprzez wzmacnianie partnerstwa instytucji rynku pracy i pomocy społecznej (staże, kursy i szkolenia)	1.2.a) Liczba przeprowadzonych działań w ramach współpracy skierowanych do osób bezrobotnych	
	1.3. Prowadzenie działań profilaktycznych w celu zapobiegania degradacji społecznej i ekonomicznej osób zagrożonych bezdomnością	1.3.a) Liczba osób zagrożonych bezdomnością objętych pomocą 1.3.b) Liczba zrealizowanych kontraktów i programów wychodzenia z bezdomności	
Cel operacyjny 2 Promocja zdrowego stylu życia i przeciwdziałanie uzależnieniom	2.1. Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnych zagrożeń społecznych i uzależnień	2.1.a) Liczba zrealizowanych działań w ramach programu profilaktycznego 2.1.b) Liczba uczestników 2.1.c) Liczba kampanii profilaktycznych	GOPS, GKRPIA, grupy AA, Centrum Wsparcia Rodziny, parafie, Caritas, NGO, UG Szemud
	2.2. Realizacja programów zwiększających dostępność do wypoczynku dzieci i młodzieży	2.2.a) Liczba uczestników zorganizowanego wypoczynku (kolonii, obozów, wycieczek)	
	2.3. Udzielanie pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom (pomoc	2.3.a) Liczba porad i konsultacji 2.3.b) Liczba grup AA	

	terapeutyczna, psychologiczna, prawna i grupowa)		
Cel operacyjny 3 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz agresji	<p>3.1. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie i agresją w szkole i grupie rówieśniczej</p> <p>3.2. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych ograniczających zjawisko przemocy w rodzinie</p> <p>3.3. Ochrona ofiar przemocy w rodzinie (pomoc, poradnictwo, udzielenie schronienia)</p>	<p>3.1.a) Liczba prowadzonych kampanii 3.1.b) Liczba upowszechnionych materiałów informacyjnych</p> <p>3.2.a) Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego 3.2.b) Liczba założonych Niebieskich Kart 3.2.c) Liczba posiedzeń grup roboczych</p> <p>3.3.a) Liczba udzielonych porad 3.3.b) Liczba osób, którym udzielono pomocy w postaci interwencji kryzysowej</p>	Instytucje oświatowe, GOPS, Centrum Wsparcia Rodziny, UG Szemud, NGO, Zespół Interdyscyplinarny

Cel strategiczny V: Wzmocnienie i rozwój aktywności lokalnej oraz przedsiębiorczości

Tabela nr 26. Cel strategiczny V: Wzmocnienie i rozwój aktywności lokalnej oraz przedsiębiorczości

Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
Cel operacyjny 1 Integracja społeczności lokalnej przez kulturę, sport i rekreację	<p>1.1. Inicjowanie i organizowanie imprez i wydarzeń dla mieszkańców gminy</p> <p>1.2. Wspieranie różnych form twórczości artystycznej i promowanie dziedzictwa kulturowego Kaszub</p>	<p>1.1.a) Liczba zorganizowanych imprez, wydarzeń</p> <p>1.2.a) Liczba wydarzeń artystycznych</p> <p>1.2.b) Liczba zrealizowanych projektów i podjętych działań</p>	Instytucje kultury, oświatowe, biblioteki GOPS, NGO, UG Szemud
Cel operacyjny 2 Tworzenie warunków do rozwoju ekonomii społecznej oraz wzmacnianie roli NGO w realizacji usług społecznych	<p>2.1. Promowanie działalności podmiotów ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych poprzez udzielanie im pomocy i wsparcia w pozyskiwaniu dotacji z różnych źródeł finansowania</p> <p>2.2. Wspieranie i motywowanie lokalnych liderów, animatorów i działaczy do podejmowania działalności społecznej</p> <p>2.3. Promowanie idei przedsiębiorczości oraz wspieranie lokalnych przedsiębiorców w prowadzeniu działalności gospodarczej</p>	<p>2.1.a) Liczba zorganizowanych inicjatyw (spotkań, szkoleń, konferencji)</p> <p>2.2.a) Liczba działań skierowanych do potencjalnych liderów organizacji pozarządowych</p> <p>2.3.a) Liczba spotkań i szkoleń dla przedsiębiorców</p>	NGO, UG Szemud, GOPS, Szemudzkie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości
Cel operacyjny 3 Promowanie idei współuczestnictwa w budowaniu społeczności lokalnej	<p>3.1. Prowadzenie konsultacji społecznych</p>	<p>3.1.a) Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych</p>	UG Szemud

VI. Źródła finansowania

Przewiduje się następujące źródła finansowania strategii:

- środki własne gminy,
- środki z budżetu państwa,
- środki z funduszy krajowych,
- środki strukturalne Unii Europejskiej,
- środki partnerów przedsięwzięcia, np. NGO.

W procesie powstawania nowoczesnego społeczeństwa opartego na wzajemnych relacjach gospodarki wolnorynkowej, gdzie ludzie wymieniają między sobą towary i usługi, poza przyjętą formą działalności gospodarczej istnieje potrzeba aktywności społecznej, zwłaszcza, że państwo nie jest w stanie zadbać o potrzeby wszystkich członków swojej wspólnoty. Jest to możliwe w ramach funkcjonowania organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i fundacji, które obok instytucji zajmujących się pomocą innym ludziom cieszą się dużą skutecznością.

Możliwości zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju gminy będą zależeć od czynników, takich jak: wielkość środków przeznaczonych przez Unię Europejską, zasady podziału środków unijnych pomiędzy województwa oraz zdolności przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla gminy Szemud.

Na terenie gminy Szemud wciąż niewystarczająca jest liczba organizacji pozarządowych o profilu pomocy społecznej. Zatem zasadnym jest informowanie społeczeństwa o możliwościach organizowania różnych działań na rzecz mieszkańców przez organizacje pozarządowe, które mogą ubiegać się o dofinansowanie.

VII. Wdrażanie strategii i monitoring

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030 obejmuje zasięgiem czasowym okres 9 lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań. Zachowany zostanie wymóg wprowadzania niezbędnych zmian wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach.

Cele strategiczne wyznaczone w strategii dotyczą najważniejszych problemów występujących na terenie gminy Szemud, do których należą: niepełnosprawność i długotrwała choroba, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W dalszej kolejności jest: bezrobocie, uzależnienia, przemoc w rodzinie, bezdomność. Realizacja ustalonych celów determinuje konieczność zaangażowania wszystkich możliwych zasobów państwowych, regionalnych i lokalnych. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy społecznej wymaga zintegrowania działań wszystkich podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, rodzin, grup sąsiedzkich i wolontariuszy. Samopomoc obywateli jest często bardziej efektywna niż interwencja instytucji publicznych.

Monitorowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych jest podstawowym warunkiem jej należytego wdrożenia. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie jeden raz w roku, w formie sprawozdania i oceny zasobów pomocy społecznej będzie dokonywać aktualizacji diagnozy problemów społecznych w gminie Szemud. Jednocześnie corocznie sporządzany będzie raport z realizacji celów oraz kierunków działań strategii i będzie on przedkładany Wójtowi Gminy Szemud i Radzie Gminy Szemud. Raport będzie uwzględniał określone w dokumencie wskaźniki wyznaczające osiągnięcie celów operacyjnych.

Powodzenie przyjętych założeń w strategii uzależnione będzie od ścisłej współpracy podmiotów uczestniczących w jej realizacji, a także sytuacji w gminie oraz wysokości środków finansowych, przeznaczonych na ich wdrażanie.

Literatura, materiały źródłowe:

- Sierpowska I., Pomoc społeczna, Komentarz, Warszawa 2020.
- Sytuacja demograficzna osób starszych i konsekwencje starzenia się ludności Polski w świetle prognozy 2014-2050, GUS Warszawa, listopad 2014.
- Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019, www.stat.gdansk.gov.pl
- Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku, Warszawa 2020.
- Matusiak K.B., Innowacje i transfer technologii- Słownik pojęć, 2011.
- Tyszka Z., Rodzina w świecie współczesnym – jej znaczenie dla jednostki i społeczeństwa, [w:] Pedagogika Społeczna, pod red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Warszawa 1995.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997, Dz.U. 1997 nr 78. poz. 483 ze zm.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz.U. z 2020, poz. 426 z późn. zm.).

Spis tabel:

- Tabela nr 1. Wykaz programów ogólnokrajowych z określeniem głównych obszarów problemowych i celów strategicznych istotnych dla strategii.
- Tabela nr 2. Wykaz programów województwa pomorskiego z określeniem głównych obszarów problemowych i celów strategicznych istotnych dla strategii.
- Tabela nr 3. Wykaz dokumentów powiatu wejherowskiego z określeniem głównych obszarów problemowych i celów strategicznych istotnych dla strategii.
- Tabela nr 4. Wykaz dokumentów gminy Szemud z określeniem głównych obszarów problemowych i celów strategicznych istotnych dla strategii.
- Tabela nr 5. Wnioski z ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Szemud na lata 2014-2020.
- Tabela nr 6. Statystyka stałych mieszkańców według płci i wieku w latach 2017-2019 .
- Tabela nr 7. Procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.
- Tabela nr 8. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 roku.
- Tabela nr 9. Wykaz kół gospodyń wiejskich w gminie Szemud.
- Tabela nr 10. Liczba osób bezrobotnych w gminie Szemud oraz ich udział w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców.
- Tabela nr 11. Liczba przestępstw w latach 2017-2019.
- Tabela nr 12. Liczba zdarzeń, w których interweniowały OSP z gminy Szemud w latach 2017-2019.
- Tabela nr 13. Zajęcia, jakie prowadzą biblioteki na terenie gminy Szemud.
- Tabela nr 14. Wykaz klubów sportowych i organizacji realizujących w gminie Szemud zajęcia sportowe.
- Tabela nr 15. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2017-2019.
- Tabela nr 16. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy PO PŻ w latach 2015-2018.
- Tabela nr 17. Główne powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2017-2019.
- Tabela nr 18. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy w postaci usług opiekuńczych.
- Tabela nr 19. Rodziny korzystające z pomocy GOPS, w których zdiagnozowano bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych .
- Tabela nr 20. Procedura Niebieskie Karty.
- Tabela nr 21. Struktura wszystkich wydatków GOPS w 2019 roku w podziale na zadania

- Tabela nr 22. Cel strategiczny I: Silna i zdrowa rodzina.
- Tabela nr 23. Cel strategiczny II: Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów.
- Tabela nr 24. Cel strategiczny III: Poprawa sytuacji społecznej osób starszych.
- Tabela nr 25. Cel strategiczny IV: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- Tabela nr 26. Cel strategiczny V: Wzmocnienie i rozwój aktywności lokalnej oraz przedsiębiorczości.

Spis wykresów:

- Wykres nr 1. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Szemud hektarach.
- Wykres nr 2. Wskaźnik rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2017-2019.
- Wykres nr 3 Liczba dzieci z niepełnosprawnościami, które realizują obowiązek szkolny w gminie Szemud i poza gminą w roku szkolnym 2018/2019 i korzystają z dowozu.
- Wykres nr 4. Rodzaj zajęć pozaszkolnych, w których brali udział ankietowani uczniowie.
- Wykres nr 5. Korzystanie z boiska w czasie wolnym od zajęć szkolnych.
- Wykres nr 6. Korzystanie z placów zabaw.
- Wykres nr 7. Korzystanie z hali sportowej.
- Wykres nr 8. Powody niekorzystania z hali sportowej w czasie wolnym.
- Wykres nr 9. Korzystanie z bibliotek.
- Wykres nr 10. Zajęcia preferowane przez uczniów.
- Wykres nr 11. Liczba czytelników wszystkich bibliotek na terenie gminy Szemud.
- Wykres nr 12. Wydatki na realizację zadań publicznych w ramach konkursu ofert w 2019 roku.
- Wykres nr 13. Liczba osób, w stosunku do których Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmowała czynności zmierzające do zastosowania leczenia uzależnienia.

Spis map:

- Mapa nr 1. Gmina Szemud na tle powiatu wejherowskiego i województwa pomorskiego.
- Mapa nr 2. Schemat przebiegu odcinka trasy S6 Gdynia-Bożepole Wielkie.